

Espoon Albergan Tersmedenin puiston arkeologinen koekaivaus vuonna 2007
V.-P. Suhonen

Museovirasto/RHO

Tiivistelmä

Albergan kartanon terassipuiston luona jouduttiin suorittamaan arkeologisia koekaivauksia, koska kaistale puiston länsireunasta oli jäämässä Kehä I:n laajennuksen alle ja koska vanhan puistokäytävän kohdalle oli suunnitteilla kevyenliikenteenväylä. Tutkimukset kohdistuivat puistokäytävän ohella yhteen rakennuksen pohjaan ja puistoon mahdollisesti liittyvään lampeen.

Tuhoutumaan tulevan rakennuksen tutkimuksissa paljastui noin 8 x 10 metriä laaja rakennuksen pohja, jonka sisäpuolella oli 2 x 2 metriä laaja uunin pohja. Löytöaineisto (punasavikeramiikka, fajanssi, posliini, raha) ajoittui 1800- ja 1900-luvuille.

Puistoon liittyväksi kalalammikoksi arvellun lammen reunalle tehdystä koekuopasta ei paljastunut rakenteita. Sen sijaan löydettiin runsaasti resenttiä jätetavaraa.

Terassipuistoon tehdyillä koeojilla selvitettiin ylimmän puistokäytävän alkuperäinen leveys, rakenteet ja kerrostumien paksuus. Puistokäytävät näkyivät koeojien kohdalla pelkkänä vaalean ja tumman ruskeana hienona hiekkana. Merkkejä puistokäytäviin kuuluneista pohjaitai reunarakenteista ei havaittu. Puiston koeojista otettiin useita makrofossiilinäytteitä. Näytteistä löytyi ainoastaan jauhosavikan siemeniä, sienirihmastoja ja puuhiiltä.

Kannen kuvat: Tersmedenin puisto nykyään (kuva: V.-P. Suhonen), Albergan kartanon ympäristö Samuel Broteruksen vuoden 1691 kartalla (lähde KA, MAA Espoo).

Arkisto- ja rekisteritiedot

Kunta:	Espoo
Muinaisjäännöstyyppi:	Maarakenteet, asuinpaikat
Tyypin tarkenne:	Puisto, kartano
Ajoitus:	1700-luku(keskiaika?)→nykyaika
Peruskartta:	2034 03
Koordinaatit:	pkoo: 6680159; ikoo: 3379235
Tutkimuksen laatu:	Koekaivaus
kaivausten laajuus:	105,9 m ²
Tutkimuslaitos:	Museovirasto/RHO
Kaivaustenjohtaja:	FM V.-P. Suhonen
Kenttätyöaika:	20.8-31.8.2007
Rahoittaja:	Espoon kaupunki; Tiehallinto, Uudenmaan tiepiiri (18000 €).
Diapositiivit:	125771: 1-32
Mustavalkonegatiivit:	125772: 1-37
Löydöt	KM 2008008: 1-59.
Alkuperäinen raportti:	Museoviraston rakennushistorian osaston arkisto
Kopiot (3 kpl):	Espoon kaupunki; Espoon museo; Tiehallinto, Uudenmaan tiepiiri.
Tutkimushistoria:	<i>Haggrén, Georg & Hakanpää, Päivi 2002:</i> Espoo, Leppävaara Kersantinpuisto (Vanha Alberga). Kaivauskertomus. Museovirasto/RHO.
Kirjallisuus:	<i>Björkman, Sten. et al.1997:</i> Alberga. Espoon kaupunginmuseon tutkimuksia 4. Espoo. <i>Björkman, Sten 1992:</i> Albergan kartano: rakennushistoriallinen katsaus 1992/Heste Oy. <i>Hautamäki, Raija 2001:</i> Espoon kartanopuistot. Espoon kaupungin tekninen keskus.
Kartat:	<i>Broterus, Samuel 1691:</i> Geometrisk Carta öfwer Ahlbergh, Mäckila, Konnungzböhle. Och Kyhlo, uthi Bärge Län och Helbingh sochn, afmätt åhr 1691, In majj. KA MHA B8a 16/1-2. Maanmittauskonsepti: Cartta öf:r Ahlbergh, Mäckilä Kijlä och Konungzböhle i Helssingh Sohen och Raseborgz [Lä]hn [+ Storhoplax; Alberga, Mäkkylä, Kilo, Konungsböle=Kuninkainen. Selitelmätietoja.]. KA, MMA Espoo Ibd* 1:/- <i>Hagström, Carl 1775:</i> Andre Charte delen öfver Storhoplax Åker och Äng i Nyland. KA, MMH. <i>Fonseen, F.J. 1750:</i> Charta öfwer Esbo Sochn uti Rassborgs Östre Härad och Nylands Län belägen, författad år 1750 af Fried, Joh: Fonseen. (Kopio Museovirasto/RHO)

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ARKISTO- JA REKISTERITIEDOT	3
1. JOHDANTO	5
2. HISTORIAALLINEN TAUSTA	6
3. TAVOITTEET	11
4. TUTKIMUSALUEET	12
5. TUTKIMUSMENETELMÄT	13
6. KAIVAUSHAVAINNOT	14
6.1. ALUE 1	14
6.1.1. Koeoja 1 (64,9 m ²).....	14
6.1.1.1. Koeoja 1a (23,6 m ²)	14
6.1.1.2. Koeoja 1b (20,1 m ²)	17
6.1.1.3. Koeoja 1c (21,2 m ²)	19
6.1.2. Koeoja 2 (12,2 m ²)	21
6.1.3. Koeoja 3 (14,4 m ²)	22
6.2. ALUE 2	23
6.2.1. Kaivausalue 1 (12,1 m ²).....	23
6.2.2. Koekuoppa 2 (0,9 m ²).....	26
6.2.3. Koekuoppa 3 (0,8 m ²).....	27
6.2.4. Koekuoppa 4 (0,6 m ²).....	27
7. TULOKSET	28
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	29

Liitteet

- Liite 1:** Peruskarttaote.
- Liite 2:** Yleiskartta, kaivausalueet ja mittaukset, 1:500
- Liite 3:** Diakuvaluettelo.
- Liite 4:** Mustavalkokuvaluettelo
- Liite 5:** Löytöluettelo
- Liite 6:** Kaivauskartat

1. Johdanto

Museoviraston rakennushistorian osasto järjesti 20.8.–31.8.2007 koekaivaukset Espoon Albergan kartanon Tersmedenin terassipuiston (=Kersantinpuiston) alueella. Kaivausten kustannuksista (18000 €) vastasivat sekä Espoon kaupunki että Tiehallinnon Uudenmaan tiepiiri. Tutkimuksia johti FM V.-P. Suhonen. Apulaistutkijana toimi FM Andreas Koivisto. Tutkimusapulaisena oli Tiina Mikkanen. Kaivajiksi palkattiin arkeologian opiskelijat Eeva Pettäy ja Otso Manninen.

Kartta 1: Albergan kartanon alue 1700- ja 1800-lukujen vaihteessa.

2. Historiallinen tausta¹

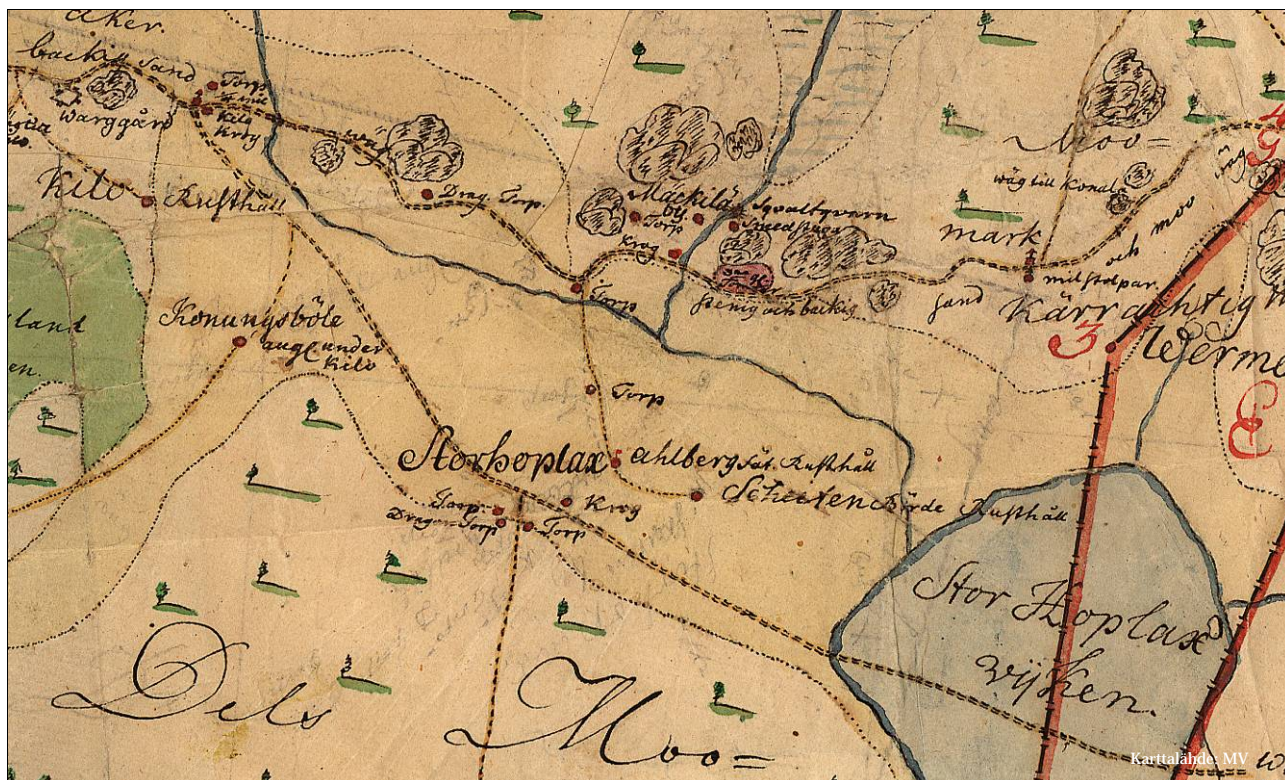
Kartta 2: Storhoplaxin lähes tyhjä kylätontti vuonna 1691. Alkuperäisistä taloista oli jäljellä ainoastaan idässä sijainnut Scheiten (=Skeit) niminen tila. Vasemmalla kartassa olevan reiän yläpuolella näkyvä talon katto kuuluu tuolloiselle Albergan säterille.

Albergan kartano sijaitsee Espoon itäosassa vanhan Helsingin pitäjän Suurhuopalahden (ruots. Storhoplax) kylän alueella. Suurhuopalahti on yksi Espoon vanhimmista emäkylistä. Storhoplaxin nimi juontuu ilmeisesti suomen kielen Haapalahdesta, ja siten on ilmeistä, että paikan ensimmäiset asukkaat ovat olleet suomalaisia/hämäläisiä. Suurhuopalahden korkeasta iästä kertoo myös se, että kylä antoi nimensä neljännekunnalle. Lähes kaikki Suurhuopalahden neljänneksen kylistä (Gammelgård, Björnvik, Otnäs, Bredvik, Storhoplax, Klobbskog, Kilo, Konungsböle, Mäkkylä) liitettiin 1600-luvun lopulla Espoon pitäjään.

Huopalahden kylä ja siellä asunut Magnus (=”*Magnus i Hapalax*”) mainitaan ensimmäisen kerran Turun Tuomiokirkon Mustaankirjaan kopioidussa 1.3.1417 päivätyssä tuomiokirjeessä.² Porvoon läänin vuoden 1540 maakirjaan on merkitty Suurhuopalahden kaksitoista taloa (=seitsemän täysveroa). Taloista yksi oli ulkokyläläisen hallussa. 1560-luvulle tultaessa talojen määrä vakiintui yhdeksään. Seuraavalta vuosikymmeneltä lähtien kylää koetteli autioituminen. Suurista vaikeuksista huolimatta veronmaksukyvyttömätkin talot pysyivät asuttuina ja kaiken lisäksi taloluku lisääntyi vuonna 1620 vielä yhdellä.

¹ Kappaleessa on käytetty seuraavia lähteitä ellei erikseen mainita: Haggrén 2002 lähteineen; Björkman 1992, Björkman et al.1997; Hautamäki 2001; Kepsu 2005; <http://www.narc.fi/Arkistolaitos/SAY/>.

² FMU 1492, REA 368.

Kartta 3: Suurhuopalahden ympäristö vuonna 1750.

Suurhuopalahden kylän yhdeksän taloa lahjoitettiin vuonna 1622 Johan Gyldenärille, joka rakensi vielä samalla vuosikymmenellä Mats Erikssonin tonttimaalle säterinsä, Albergan. Valtaosa Suurhuopalahden vanhoista talonpoikaistaloista liitettiin 1630-luvun loppuun mennessä Albergaan. Talonpoikaistalojen tilalle perustettiin torppia, joiden päivätoita käytettiin päätilan hoitoon.

Suurhuopalahden kylän keskiaikaiset talonpoikaistalot ovat ilmeisesti seisseet Kersantinpuiston itäpuolella nykyisen koulutuskuntayhtiön Omnian alueella sijainneella tonttimaalla. Kylän vanhalla paikalla oli Samuel Broteruksen vuonna 1691 laatiman kartan aikana tiloista jäljellä enää Scheiten (=Skeit) eli myöhempi Bergans. Broteruksen kartan perusteella Johan Gyldenärin rakennuttama säteri on ollut suurin piirtein samalla paikalla kuin vuonna 1874 rakennettu Albergan kartanon nykyinen päärakennus.³

Alberga oli Knorring-suvun hallussa 1690-luvulta vuoteen 1728 saakka. Seuraava omistaja helsinkiläinen kauppias ja ravintoloitsija Johan König siirsi ison vihan jäljiltä täysin autiona olleen kartanon nykyisen Kersantinpuiston alueelle ja rakennutti pienen salillisen ja kaksikamarisen päärakennuksen. Königin vuosikymmenen kestäneen omistuskauden jälkeen seurasi viidentoista vuoden jakso, jolloin kartanon omistajat vaihtuivat useaan otteeseen.

Kartanonpuisto sai alkunsa Viaporin linnoitustyömaalle lähetetyn komentajakapteeni Carl Tersmedenin ostaessa Albergan vuonna 1751. Tersmeden alkoi 1750-luvulla rakennuttaa puutarhaa kunnostamansa Königin päärakennuksen länsipuolelle. Puutarhassa oli kolme

³ Broterus 1691.

tasoa, joita erotti toisistaan kaksi noin 60 metriä leveää kiviterassia. Päärakennuksen edustalla oli todennäköisesti geometrisista kuvioistutuksista muodostunut koristepuutarha, josta laskeuduttiin keskikäytävää pitkin hedelmätarhaan ja symmetrisesti keskiakselin molemmin puolin sijainneille kalalammikoille. Puutarhan länsipuolella sijaitsevassa metsässä oli Tersmedenin rakennuttama vierashuvila ja juhlapaikka, Villa Rosavilla.

Carl Hagströmin vuonna 1775 laatiman kartan mukaan päärakennus, asuinpiha ja puutarha muodostivat symmetrisen sommitelman, jonka runkona oli päärakennuksen keskiakseli⁴. Päärakennuksen itäpuolella oli suorakulmainen aidattu piha ja länsipuolella kortteleihin jaettu puutarha. Etelä-pohjoissuuntainen päärakennus sijaitsi ylemmän terassin päällä siten, että puutarhan keskiakseli kulki sen pohjoisosan lävitse. Terassien ulkopuoliset alueet mukaan lukien aidattu puutarha oli kooltaan noin 130 x 140 metriä.

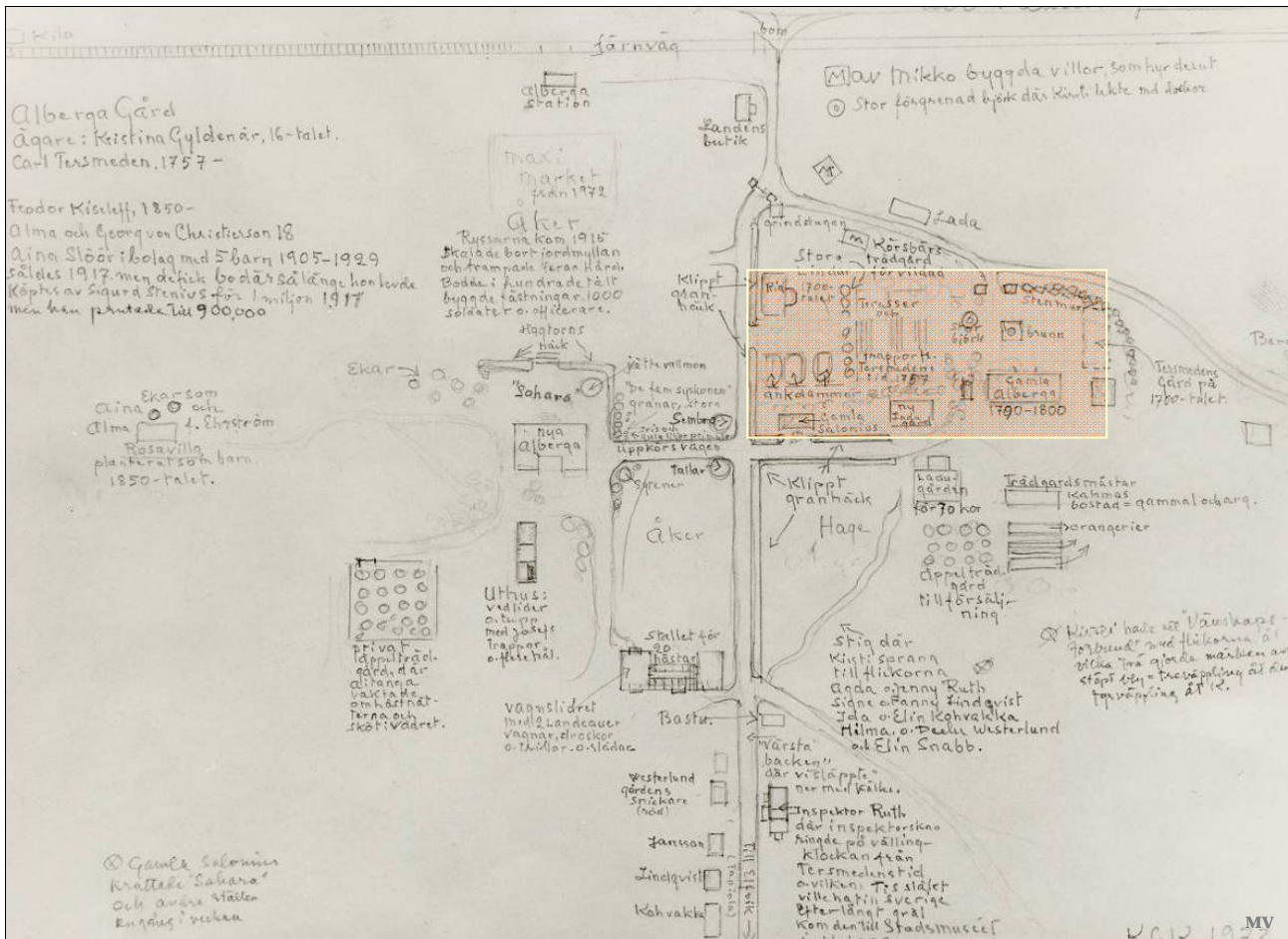
Kartta 2: Tersmedenin puisto vuonna 1775 (numeron 12 kohdalla).

Albergan siirryttyä vuonna 1775 von Zansen-suvun haltuun purettiin Königin ja Tersmedenin aikainen päärakennus. Tilalle rakennettiin uusi päärakennus vuoteen 1782 mennessä. Seuraava päärakennus perustettiin jo vuonna 1803 terassipuiston eteläsivulle, vanhan päärakennuksen lounaispuolelle. Saman ajanjakson aikana rakennettiin useita ulkorakennuksia, mm. navetta, vilja-aitta, riihi ja puutarhurin talo. Lisäksi 1800-luvun alusta vuosisadan puoliväliin saakka tilan mailla toimi myös fajanssitehdas.

⁴ Hagström 1775.

Seuraava merkittävä vaihe Albergan historiassa alkoi konsuli Feodor Kiseleffin ostaessa kartanon vuonna 1855 kesänviettopaikakseen. Kiseleff rakennutti vuonna 1874 kartanon nykyisen uusrenessanssityylinen päärakennuksen, sokerilinnan. Uuden päärakennuksen ja puiston myötä vanhasta terrassipuutarhasta muodostui vähitellen talouspiha ja työväen asuinpiha.

Kartta 3: Kirsti Gallen-Kallelan vuonna 1973 Albergan kartanon ympäristöstä muistitiedon varassa tekemä vuosisadan alun tilannetta kuvaava kartta. Tutkimuskohteena vuonna 2007 ollut puisto on ympäröity.

Nykyisen Kersantinpuiston alueella on yhä runsaasti jäännöksiä 1700- ja 1800-lukujen rakennuksista ja terrassipuistosta. Vaikka puisto on nykyään täysin umpeenkasvanut, on Tersmedenin aikaisen puutarhan muoto yhä hahmotettavissa. Maastossa erottuu rakennusten perustuksia, puutarhakäytäviä, kivipenkereitä, terrasseja, terrasseja reunustaneita syreenejä ja lehmusrivejä. Vanha ja nykyinen Alberga olivat alun perin kiinteässä yhteydessä toisiinsa. Paikkoja yhdistäneestä tiestä on säilynyt Kehä I:n itäpuolella urheilukentän pohjoislaitaa reunustava kuusikuja.

Kuva 1: Umpeenkasvanutta terassipiistoa vuoden 2007 elokuussa.

3. Tavoitteet

Kuva 2: Puiston koekavaukset käynnissä. Profileja puhdistetaan

Kehä I:n parannustöiden yhteydessä tien itäreunalle rakennetaan rinnakkaisramppi, jonka alle tulee jäämään osa Tersmedenin puiston länsireunalla sijaitsevasta lammesta ja rakennuksen pohjasta. Samaan tiehankkeeseen liittyen puiston alueelle on tarkoitus myös rakentaa uusi kevyenliikenteenväylä. Yksi linjausvaihtoehdoista kulkee terassipuiston poikki joko ylimmän tasanteen päältä ammattikoulun laajennusosan seinän viereltä tai alemmaa vanhaa puistokäytävää pitkin.

Arkeologisella koekavauksella oli seuraavat päämäärät:

1. Selvittää oliko kehä I:n rinnakkaisrampin alle jäävä lampi terassipuiston osa.
2. Lammen eteläpuolella olevan rakennuksen pohjan ajoittaminen ja jäännösten dokumentointi. Suurin piirtein kyseisen rakennuksen paikalle on merkitty talo Carl Hagströmin vuoden 1775 kartalle.
3. Terassipuiston ylimmän puistokäytävän alkuperäisen sijainnin, leveyden, rakenteiden ja kerrospaksuuksien tutkiminen.

4. Tutkimusalueet

Terassipuiston ylimmän puistokäytävän poikki määritettiin kaksi itä-länsisuuntaista eli puiston keskiakselinsuuntaista koeojaa. Koeojat yhdistettiin länsipäästä pohjois-eteläsuuntaisella ojalla. Koeojat nimettiin seuraavasti:

- Koeoja 1a=etelässä ollut itä-länsisuuntainen koeoja.
- Koeoja 1b=itä-länsisuuntaisia koeojia yhdistänyt pohjois-eteläsuuntainen koeoja.
- Koeoja 1c=pohjoisessa sijainnut itä-länsisuuntainen koeoja.

Kuva: V.-P. Suhonen

Kuva 2: Koeojan 2 paikka ennen kaivausten aloittamista.

Kaivausten aikana avattiin Johan Königin 1700-luvulla rakennuttaman Albergan päärakennuksen paikan vierelle, ylimmälle puistoterassille, kaksi pohjois-eteläsuuntaista koeojaa. Eteläisempi sai nimekseen koeoja 2 ja pohjoisempi koeoja 3. Koeojien sijainnit valittiin siten, että ne olivat koeojien 1a ja 1c kohdilla.

Puiston ulkopuolella kehä I:n vierellä ollut tutkimuspaikka nimettiin alueeksi 2. Rakennuksen pohjan kohdalle avattiin kaivausalue 1. Rakennuksen ympärille määritettiin koekuopat 2 ja 4. Rakennuksen pohjoispuolelle lammen vierelle sijoitettiin koekuoppa 3.

5. Tutkimusmenetelmät

Kuva: V.-P. Suhonen

Kuva 3: Koeojaa 1a kaivetaan.

Kaivausalueiden sijainnit ja suunnat valittiin ennakkosuunnitelman ja maanpinnalle näkyvien rakenteiden perusteella. Mittauksissa käytettiin hyväksi Espoon kaupungin mittauspisteitä:

N:o 818437: X=78502,940; Y=45547,833; H=12,906.

N:o 818439: X=78377,540; Y=45537,325; H=11,241.

Terassipuiston koeojat kaivettiin koneellisesti puhtaaseen pohjamaahan saakka. Lännessä kehä I:n vierellä sijainneilla kaivausalueilla käytettiin sen sijaan yksinomaan lapioita ja kaivauslastoja. Käsien kaivetut maakerrokset poistettiin mahdollisuuksien mukaan yksiköittäin. Havainnot dokumentoitiin tarpeen mukaan piirtämällä taso- ja profiilikarttoja ja kuvaamalla mustavalko- ja diafilmille. Lisäksi käytössä oli digitaalikamera. Diapositiivit luettelointiin Museoviraston rakennushistorian osaston arkistoon numeroilla MV/RHO 125771: 1-32 ja mustavalkonegatiivit numeroilla MV/RHO 125772: 1-25.

Kaivausalueiden löydöt otettiin talteen yksiköittäin. Kaivauslöydöt talletettiin Kansallismuseon historiallisen ajan kokoelmiin numeroilla KM 2008008: 1-59.

6. Kaivaushavainnot

6.1. Alue 1

6.1.1. Koeoja 1 (64,9 m²)

6.1.1.1. Koeoja 1a (23,6 m²)

Koeoja 1a oli 15,5 metriä pitkä ja metrin leveä. Koeoja ulottui itäpäästään kiinni ylimmän puistoterassin kivimuuriin. Puiston jäännökset tulivat esille heti turpeen ja pintamaan alta, noin 0,2–0,4 metrin syvyydeltä. Puistoterassin itäreuna näkyi noin 0,1–0,3 metrin paksuisena ja 10,5 metriä pitkänä patjana hienoa tumman ruskeaa hiekkää. Tumman ruskea hieno hiekka saattoi olla joko jonkin aikaisen puistokäytävän jäännös tai pelkkä kartanon 1700-luvun päärakennuksen purkamiseen ja puiston ”alasaioon” liittyvä täyterkerros.

Tumman ruskean hienon hiekan, tumman ruskean hiekan ja ruosteisen soran alta paljastui koeojan keskivaiheilta, ylimmän terassin kivimuurista 7-10,8 metriä länteen päin, edellistä huomattavasti selvempi puistokäytävän paikka. Käytävä näkyi vaalean kellertävänä hienona hiekkana ja ruosteenvärisenä sorana. Puistokäytävä oli itäosassaan mustan hiilen-, hiekan- ja mullansekaisen maan päällä. Sama kerros näkyi myös kaivausalueen itäpäässä. Kyseessä oli luultavasti puiston rakentamista edeltänyt vanha maanpinnantas. Tähän viittaa vahvasti se, että kyseisen mustan hiilen-, hiekan- ja mullansekaisen maan alta hahmottui idässä huuhtoutumiskerros. Toisaalta puistokäytävän (=vaalean kellertävän hiekan) kohdalla rikastumiskerrosta ei näkynyt, vaan ainoastaan koskemattomia puhtaita maakerroksia (vaalean ruskea hieno hiekka, harmaa savi ja valkoinen hieno hiekka).

Koeojan itäpäässä turpeen ja pintamaan alla oli ainoastaan ruskeaa soraa.

Koeojan pohjoisprofiilista otettiin neljästä päällekkäisestä maakerroksesta makrofossiilinäytteet.⁵ Näytekerrokset olivat ylhäältä alas seuraavat: vaalean kellertävä hiekka, musta hiilen-, hiekan- ja mullansekaisen maa, tumman ruskea hieno hiekka ja vaalean ruskea hieno hiekka.

---

⁵ Lempiäinen 2007.

Kuva: V.-P. Suhonen

Kuva 4: Koeojan 1a pohjoisprofiili ja itäpääty. Pikkukuva: Jauhosavikka. Profiilista otetuista makrofossiilinäytteistä löytyi jauhosavikan siemeniä.

Vaalean kellertävästä hiekasta, mustasta hiilen-, hiekan- ja mullansekaisesta maasta ja tumman ruskeasta hienosta hiekasta löytyi yhteensä 18 jauhosavikan (*Chenopodium album*) siementä. Jauhosavikkaa esiintyy yleisesti ihmistoiminnan alaisilla mailla ja yksivuotisena kasvina se tuottaa kasvukauden aikana hyvin runsaasti siemeniä⁶. Maanäytteistä laskettiin

⁶ <http://www.yrttitarha.com/kanta/jauhosavikka>: Jauhosavikka on ravinteikkaiden kevyiden maiden yksivuotinen rikkaruoho. Sen siemenet ovat levinneet maanviljelyksen mukana kaikkialle lauhkean ja viileän vyöhykkeen alueella, ja varsinaista kotiseutua sille on vaikea määrittää. Suomessa se on yleinen koko maassa. Jauhosavikan lehdet ovat rakkulakarvojen tuottaman vaalean jauhon peitossa, mihin kasvin lajinimi album viittaa. Suvun nimi, *Chenopodium*, tulee kreikan sanoista "ken", hanhi, ja "podion", jalka. Lehdet muistuttavatkin jossain määrin hanhen räpylöitä. Savikan siemenien itävyys säilyy vuosikymmeniä ja jopa vuosisatoja. Maanmuokkaus herättää siemenet kasvuun pitkään viljelemättä olleessa pellossa. Jauhosavikkaa ja muita savikoita voidaan käyttää tuoreena salaateissa ja pinaatin tapaan esim. muhennoksissa, keitoissa ja munakkaissa. Korkean oksaalihappopitoisuutensa vuoksi savikoiden lehdet soveltuvat parhaiten maitoruokiin, joissa maidon kalsium sitoo oksaalihapon haitattomaan muotoon. Korkean kuiva-ainepitoisuutensa (n. 9 %) vuoksi jauhosavikka on riittoisaa ruuanvalmistuksessa. Jauhosavikan siemeniä on syötävä puurona, johon on käytetty myös muiden rikkaruohojen (mm. ukontataren ja peltohatikan) siemeniä. Ravintoarvoltaan savikan siemenet ovat melko hyviä, mutta niiden käyttöä haittaa korkea saponiinipitoisuus. Savikoiden sukulaisia, kvinoaa (*Chenopodium quinoa*) ja canihuaa, kaniwaa (*Chenopodium pallidicaule*), intiaanit viljelevät Etelä-Amerikan vuoristoseuduilla ja poistavat saponiinit tuhka- tai kalkkikäsittelyllä.

sienten rihmastopahkoja yhteensä 20, eniten niitä oli tumman ruskeassa hienossa hiekassa. Rihmastopahkat ovat yleisiä kulttuurimaissa, joissa on paljon hajoavaa orgaanista ainesta. Puuhiiltä tavattiin kaikista näytteistä.

Kuva: V. P. Suhonen

Kuva 5: Koeojan 1a itäpäädyssä esillä ollut puiston ylimmän terassin kivimuuuri.

Koeojan 1a itäpäädyssä ollut puistoterassin muuri otettiin kokonaan esille. Muuri koostui vaihtelevan kokoisista lohkokivistä. Suurimpien lohkokivien mitat olivat noin 0,5 x 0,5 metriä ja pienimpien noin 0,2 x 0,2 metriä. Monissa lohkokivissä oli poranjälkiä. Muuri oli kylmämuurattu; lohkokivien väleissä oli laastin sijasta pelkästään tumman ruskeaa hienoa hiekkaa. Muuri oli perustettu suoraan vanhan maanpinnan päälle. Muurin alta erottui vaalean harmaa, lähes valkoinen huuhtoutumiskerros. Huuhtoutumiskerroksen alla oli ensin ohut rikastumiskerros sitten vaalean ruskea/kellertävän ruskea hieno hiekka.

6.1.1.2. Koeoja 1b (20,1 m²)

Kuva: V.-P. Suhonen

Kuva 7: Koeojan 1b pohja ja itäprofiili.

Pohjois-eteläsuuntainen koeoja 1b oli 15,6 metriä pitkä ja noin metrin leveä. Turpeen ja pintamaan alta tuli esille puistoon liittyneitä täytekerroksia: 1) etelässä 1,6 metrin matkalla ruskeaa soraa; 2) ojan keskivaiheilla oli kahdeksan metrin matkalla tumman ruskeaa hienoa hiekkaa; 3) seuraavaksi 2,4 metrin matkalla mustaa hiilen-, hiekan- ja mullansekaista maata, 4) pohjoispäädyssä ensin 1,4 metriä matkalla tummanruskeaa hienoa hiekkaa ja 5) aivan lopuksi kolmen metrin matkalla ruosteista soraa. Musta hiilen-, hiekan- ja mullansekainen maa ulottui pohjoisessa sekä tumman ruskean hienon hiekan että ruosteisen soran alle. Koeojan pohjoispäässä tumman ruskean hienon hiekan, ruosteisen soran ja mustan hiilen-, hiekan ja mullansekaisen maan alla oli sekoittunutta hienoa ruskeaa hiekkaa.

Puistoon liittyneiden maakerrosten (sekoittunut ruskea hieno hiekka, tumman ruskea hiekka, musta hiilen-, hiekan ja mullansekainen maa, ruosteinen sora) alla oli lähes koko koeojan matkan ulottuneita/jatkuneita puhtaita pohjamaakerroksia. Sekoittuneen hienon ruskean hiekan alla oli harmaa savi, joka ulottui koko koeojan pituuden lukuun ottamatta eteläpäätä, missä ruskea sora katkaisi sen. Hienon ruskean hiekan alla oli muuten paitsi ihan ojan

eteläpäädyssä vaaleaa hienoa hiekkaa. Maakerrokset olivat sekoittuneet koeojan eteläpäädyssä; harmaan saven päällä oli vaaleaa hienoa hiekkaa.

Kuva: V.-P. Stihonen

Kuva 8: Koeoja 1b:n keskivaiheille kaivetun koekuopan itäprofiilia.

Koeojan keskivaiheille tehdystä 1.9 metriä leveästä koekuopasta näkyivät lisäksi seuraavat harmaan saven ja vaalean hienon hiekan alla olleet puhtaat, koskemattomat kerrokset (järjestys ylhäältä alas): ruskea sora, vaalean harmaa hiekka, harmaa sora ja harmaa hiekka.

Koeojan eteläpäässä harmaan saven päällä oli musta hiilen-, hiekan- ja mullansekainen kerros. Kyseessä oli todennäköisesti puistoa edeltävä maanpinnan taso. Ruskea sora katkaisi vanhan maanpinnan päällä olleen harmaan saven.

6.1.1.3. Koeoja 1c (21,2 m²)

Kuva: V.-P. Suhonen

Kuva 9: Koeojan 1c pohja, pohjoisprofiili ja itäpäätty.

Koeojan 1c pituus oli 15 metriä ja leveys metrin. Turpeen ja pintamaan alta tuli esille lähes koko koeojan matkalta tumman harmaata mullansekaista hiekkaa. Koeojan itäpäädyssä heti turpeen alla oli kuitenkin turpeen ja tumman harmaan mullansekaisen maan välissä noin metrin levyinen ja 0,15 metriä paksu kerros vaalean ruskeaa hienoa hiekkaa. Kyseessä oli ilmeisesti puistokäytävän jäännös.

Tumman harmaan mullansekaisen hiekan alla oli koko koeojan matkan harmaan ruskeaa likaista hienoa hiekkaa. Harmaan ruskean likaisen hienon hiekan alla on puhdasta harmaata savea. Tumman ruskean mullansekaisen hiekan ja harmaan ruskean likaisen hienon hiekan läpi on jossain vaiheessa kaivettu kuoppa/oja, joka on täyttynyt hiilellä ja tumman ruskealla mullansekaisella hiekalla. Tumman ruskeasta hiilen- ja mullansekaisesta hiekasta otetusta makrofossiilinäytteestä ei löytynyt kasvijäänteitä⁷.

⁷ Lempiäinen, Terttu 14.12.2007: Espoo, Tersmedenin puisto, arkeologinen koekaivaus 2007, Makrofossiilianalyysi, Tutkimusraportti.

Harmaan savean alla oli koskemattomia ja puhtaita pohjamaakerroksia (ylhäältä alas):
vaalean ruskea hieno hiekka, ruskea sora, vaalean ruskea hieno hiekka, ruostekerros, harmaa
hiekkä ja vaalea hieno hiekka.

Kuva: V.-P. Suhonen

Kuva 10: Koeojan 1c keskivaiheille kaivetun koekuopan pohjoisprofiili.

6.1.2. Koeoja 2 (12,2 m²)

Kuva: V. P. Suhonen

Kuva 11: Koeojan 2 pohja, länsipääty ja pohjoisprofiili.

Koeojan 2 pituus oli 10 metriä ja leveys metrin. Turve- ja pintamaakerroksen paksuus oli 0,3–0,6 metriä. Koeojan ylimmät maakerrokset olivat sekoittuneet. Koeojan keskivaiheilla oli polun pohjaksi tuotua soraa, joka katkaisi turpeen ja pintamaan. Koeojan itäpäässä oli turpeen ja pintamaan joukossa runsaasti tiilimurskaa.

Turpeen ja pintamaan alla oli koeojan länsipäässä kolmen metrin matkalla tumman ruskeaa hienoa hiekkaa. Tumman ruskean hienon hiekan alla oli puolestaan harmaata hiekkaa. Harmaa hiekka ulottui koeojan keskivaiheille saakka ja oli itäosassaan tumman hiilen-, hiekan- ja mullansekaisen maan päällä. Koko koeojan matkan jatkunut tumma hiilen-, hiekan ja mullansekainen maa oli vaalean hienon puhtaan hiekan päällä. Tumma hiilen-, hiekan ja mullansekainen maa lienee vanha maanpinnantaso.

6.1.3. Koeoja 3 (14,4 m²)

Kuva: V.-P. Suhonen

Kuva 12: Koeoja 3, pohja ja pohjoisprofiili.

Koeojan 3 pituus oli 12,5 metriä ja leveys noin metrin. Turpeen ja pintamaan alla oli koko koeojan lävitse ulottunut puhdas vaalean kellertävä hieno hiekka. Turpeen ja pintamaan ja vaalean kellertävän hienon hiekan välissä oli siellä täällä kerroksia ruosteenväristä soraa ja tumman harmaata mullansekaista hiekkaa. Vaalean kellertävään hienoon hiekkaan oli kaivettu kuoppa tai oja, joka oli täyttynyt hiilensekaisella hiekalla.

6.2. Alue 2

6.2.1. Kaivausalue 1 (12,1 m²)

Kuva 13: Rakennuksen paikka ennen tutkimusten aloittamista.

Rakennuksen pohja, kivijalka (R203, R205) ja uuni (R201) erottuivat avoimessa maastossa hyvin ennen kaivausten aloittamista. Itä-länsisuuntaisen rakennuksen laajuus oli noin 8 x 10 metriä. Rakennuksen länsipäätä oli ilmeisesti työnnetty itään päin kehä I:n kuuluvan kevyenliikenteenväylän rakentamisen yhteydessä. Uuni (R201) ja perustus (R203, R205) kohosivat noin 0,5 metrin korkeudelle maan pinnasta. Uunin (R201) kohdalla näkyi maassa modernia jätettä, irtokiviä, ehjiä tiiliä, tiilimurskaa ja kattohuopaa.

Uunin R201 pohjan ehjä rakenne paljastettiin ja dokumentointiin. Uunia ei purettu, sillä sen reunoille tehtyjen profiilien katsottiin kertovan riittävästi rakenteista. Irtokivien poiston jälkeen selvisi, että uunin pohjan laajuus oli 2 x 2 metriä. Uuni koostui erikokoisista lohko- ja luonnonkivistä, rakenteessa kiinni olleita tiiliä ei ollut jäljellä. Suurimmat kivet olivat kooltaan noin 0,9 x 0,6 metriä, pienimmät 0,2 x 0,1 metriä. Yleensä ottaen uunin reunoilla oli suurempia kiviä kuin keskellä. Isot kivet siis kehystivät uunin keskustaa. Muutamissa kivissä

oli poranjälki. Kivien väleissä oli laastin sijasta vain savea ja harmaan ruskeaa likaista hiekkaa (Y202). Ruskeasta likaisesta hiekasta (Y202) löydettiin fajanssia (KM 2008008: 1), punasavikeramiikka-astian kappaleita (KM 2008008: 2-8), Punasavikaakelia (KM 2008008: 9), Skromberga-leimaisia tiiliä (KM 2008008: 10–12), pullolasia (KM 2008008: 13–16, yhdessä leima Pyrmonter salzwasser) ja ikkunalasia (KM 2008008: 17–18).

Kuva: V.-P. Suhonen

Kuva 14: Uunin itäseinä esiin kaivettuna. Huomaa seinän alaosassa olevat pienemmät kivet.

Uunin R201 seinistä kaivettiin kokonaan esille 0,5–0,7 metriä korkea itäseinä. (Uunin pohjoisseinästä oli näkyvillä 0,2–0,5 metriä korkea osa, länsiseinästä 0,4–0,5 metriä korkea osa ja eteläseinästä 0,2–0,4 metriä korkea osa.) Uunin itäprofiilista erottui se, että uuni oli perustettu suoraan savelle (Y204). Uunin rakenteiden pohjana oli saven päällä luonnonkiviä (halk. 0,1–0,3 m.) ja pienempiä lohkokiviä (pituus n. 0,3 m) ja ainakin yksi tiili. Isommat lohkokivet (pituudet 0,7–0,9 m) olivat asetettu tämän pohjakerroksen päälle.

Uunin länsireunalta tuli esille lohkokivistä muodostunut seinälinja (R201), joka jatkui koko kaivausalueen halki. Seinälinjan leveys oli 0,2–0,4 metriä. Seinälinja koostui pitkittäin ja poikittain asetetuista isoista lohkokivistä, joiden väleihin oli asetettu pienempiä lohkokiviä (ks. kuva 15). Suurimpien lohkokivien halkaisijat olivat noin 0,5 metriä ja pienimpien noin 0,2 metriä. Kivien väleissä ei ollut laastia. Seinälinjaa reunusti pohjoisesta epäsäännöllinen tiilirivi. Kyseessä oli joko purkujäte tai seinän suojaksi asetetun hiekka-/tiilikerroksen osa.

Uunin edustalla idässä, rakennuksen sisällä, ei havaittu lattiarakenteita, ainoastaan savea (Y204). Savesta (Y204) löydettiin kopeekka vuodelta 1840 (KM 2008008: 19), kuparinappi (KM 2008008: 20), posliinia (KM 2008008: 21–22), fajanssia (KM 2008008: 23–28), punasavikeramiikkaa (KM 2008008: 29–44), lasiesine (KM 2008008: 45), lasipullo (KM 2008008: 46–47) ja ikkunalasia (KM 2008008: 48).

Kuva: V.-P. Suhonen

Kuva 15: Rakennuksen uuni ja perustus.

Rakennuksen eteläpuolisen kivijalan (R205) kohdalle avattiin metrin levyinen kaista siten, että esille saatiin sekä perustuksen ulko- että sisäsiivu. Kivijalka oli ainakin tällä kohdalla asetettu suoraan saveen (Y204) päälle. Perustus koostui erikokoista lohkokivistä. Kivikertoja oli päällekkäin kolme. Ainoastaan ylin kivirivi näkyi nykyisen maanpinnan tason yläpuolelle. Kivijalan ylimmät lohkokivet olivat suurin piirtein samankokoisia, mitoiltaan noin 0,3 x 0,3 x 0,3 metriä. Alempana oli hiukan suurempia kiviä (halk. 0,4–0,5 m). Kivien väleissä oli laastin sijasta ainoastaan savea ja pienempiä kiviä. Ulkosivulla oli lisäksi ylimmän kivirivin alapuolella tiilimurskaa.

Kuvat 16–17: Rakennuksen eteläpuolinen kivijalka (R205): 16) sisäpuoli; 17) ulkopuoli.

Kaivausalueelta 1 löytynyt esineistö sijoittuu 1800- ja 1900-luvuille. Suuri osa nuoremmasta löytöaineistosta heitettiin pois jo kentällä.

6.2.2. Koekuoppa 2 (0,9 m²)

Kartta 4: Koekuopan 2 suurpiirtein sijainti vuoden 1775 kartalla.

Kuva 18: Koekuopan 2 pohja.

Koekuoppa 2 avattiin vuoden 1785 kartalle merkityn rakennuksen kohdalle. Turpeen ja pintamaan alta tuli esille peruskallio.

6.2.3. Koekuoppa 3 (0,8 m²)

Kuvat 19–20: Lampi ja Koekuopan 3 länsiprofiili.

Koekuoppa 3 avattiin rakennuksen pohjoispuolelle, puistoon kuuluvana kalalammikkona pidetyn jätevesikuopan vierelle etelään. Koekuopan koko oli 0,6 x 0,6 metriä. Turpeen ja pintamaan alta tuli esille ensin tiiltä ja puuta sisältänyt kerros, sitten savesta ja tiilimurskasta koostunut kerros, puukerros, savikerros ja lopuksi jälleen puukerros. Kaivaus jouduttiin veden vuoksi lopettamaan viimeiseen puukerrokseen. Koekuopasta tuli resenttiä, 1900-luvun tavaraa.

6.2.4. Koekuoppa 4 (0,6 m²)

Koekuoppa 4 avattiin kahden metrin päähän rakennuksen itäseinästä itään. Koekuopan koko oli 0,95 x 0,7 metriä. Turpeen alta oli puhtaan saven päällä 0,25 metriä paksu kerros likaista savea, jonka seassa oli tiilimurskaa ja esinelöytöjä 1800- ja 1900-luvulta (punasavikeramiikka KM 2008008: 49–56, punasavikaakeli KM 2008008: 57–58, lasipullon kappale KM 2008008: 59).

7. Tulokset

Kuva 20: Puiston koeajat kaivausten jälkeen syksyllä 2007.

Tuhoutumaan tulevan rakennuksen tutkimuksissa paljastui noin 8 x 10 metriä laaja rakennuksen pohja, jonka sisäpuolella oli 2 x 2 metriä laaja uunin pohja. Löytöaineisto (tiilet, punasavikeramiikka, fajanssi, posliini, raha, lasi) ajoittui 1800- ja 1900-luvuille.

Puistoon liittyväksi kalalammikoksi arvellun lammen reunalle tehdystä koekuopasta ei paljastunut rakenteita. Sen sijaan löydettiin runsaasti resenttiä jätetavaraa.

Terassipuistoon tehdyillä koeojilla selvitettiin ylimmän puistokäytävän alkuperäinen leveys, rakenteet ja kerrostumien paksuus. Puistokäytävät näkyivät koeojien kohdalla pelkkänä vaalean ja tumman ruskeana hienona hiekkana. Merkkejä puistokäytäviin kuuluneista pohja- tai reunarakenteista ei havaittu. Puiston koeojista otettiin useita makrofossiilinäytteitä. Näytteistä löytyi ainoastaan jauhosavikan siemeniä, sienirihmastoja ja puuhiiltä.

Helsingissä, perjantaina, 28. maaliskuuta 2008

V.-P. Suhonen

Lähteet ja kirjallisuus

Arkistolähteet

Kansallisarkisto, maanmittaushallituksen kartat

Broterus, Samuel 1691: Geometrisk Carta öfwer Ahlbergh, Mäckila, Konnungzböhle. Och Kyhlo, uthi Bärigo Län och Helßingh sochn, afmätt åhr 1691, In majj. KA MHA B8a 16/1-2. Konsepti: Cartta öf:r Ahlbergh, Mäckilä Kijlä och Konungzböhle i Helssingh Sohen och Raseborgz [Lä]hn [+ Storhoplax; Alberga, Mäkkylä, Kilo, Konungsböle=Kuninkainen. Selitelmätietoja.]. KA, MMA Espoo Ibd* 1:/-

Hagström, Carl 1775: Andre Charte delen öfver Storhoplax Åker och Äng i Nyland. KA MHA B8a 16/3-.

Museovirasto, Rakennushistorian osaston arkisto

Fonseen, F.J. 1750 (kopio): Charta öfwer Esbo Sochn uti Rassborgs Östre Härad och Nylands Län belägen, författad år 1750 af Fried, Joh: Fonseen.

Lempiäinen, Terttu 14.12.2007: Espoo, Tersmedenin puisto, arkeologinen koekaivaus 2007, Makrofossiilianalyysi, Tutkimusraportti.

Haggrén, Georg & Hakanpää, Päivi 2002: Espoo, Leppävaara Kersantinpuisto (Vanha Alberga). Kaivauskertomus.

Hakanpää, Päivi 2005: Espoon eteläosien historiallisen ajan kyläpaikkojen yleiskaavainventointi 2005.

Painetut lähteet

Kuninkaankartasto Suomesta 1776–1805. Toimittajat Timo Alanen ja Saulo Kepsu. Suomen kirjallisuuden seuran toimituksia 505. Tampere 1989.

Kirjallisuus

Björkman, Sten. et al.1997: Alberga. Espoon kaupunginmuseon tutkimuksia 4. Espoo.

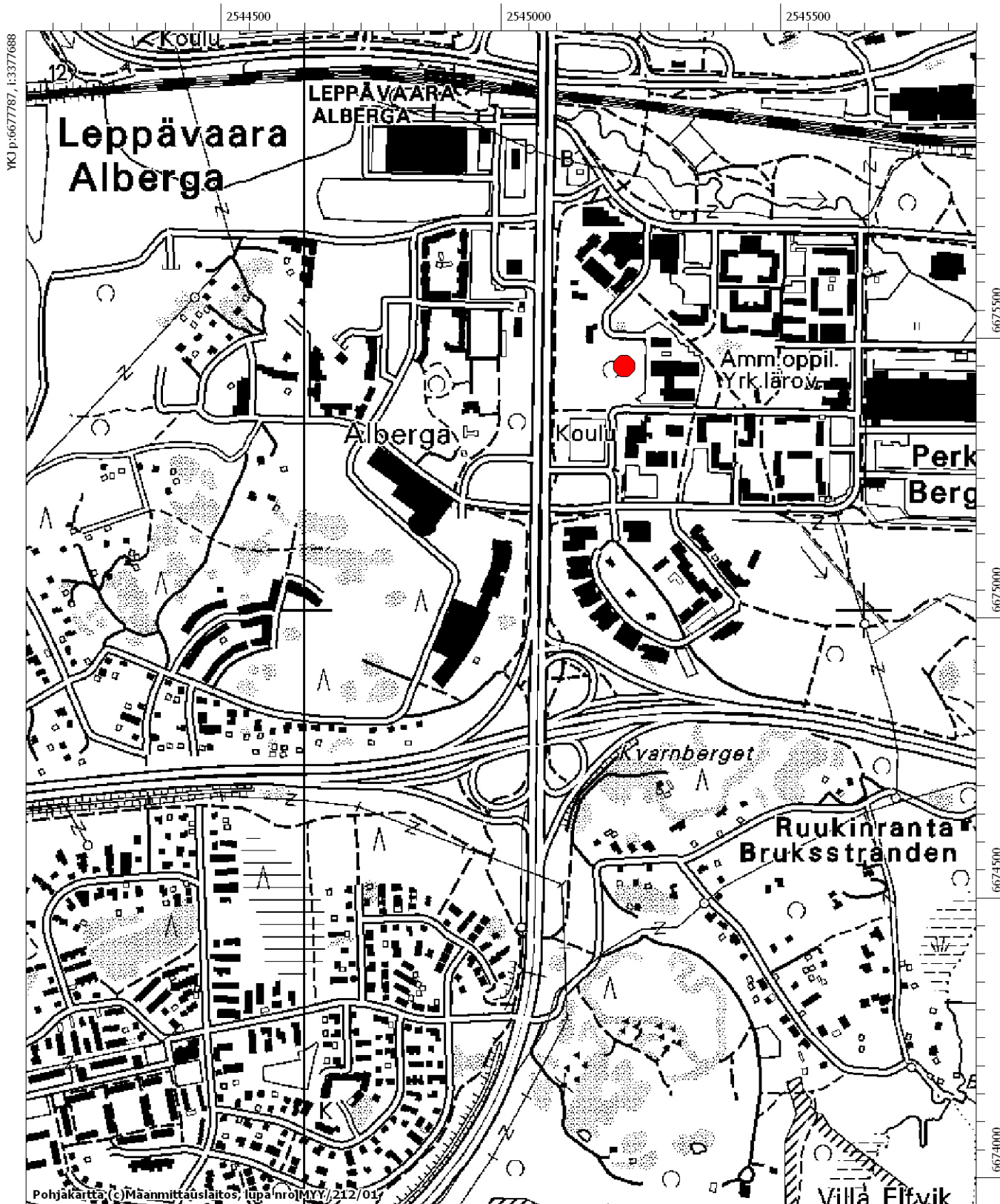
Björkman, Sten 1992: Albergan kartano: rakennushistoriallinen katsaus 1992 /Heste Oy.

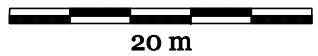
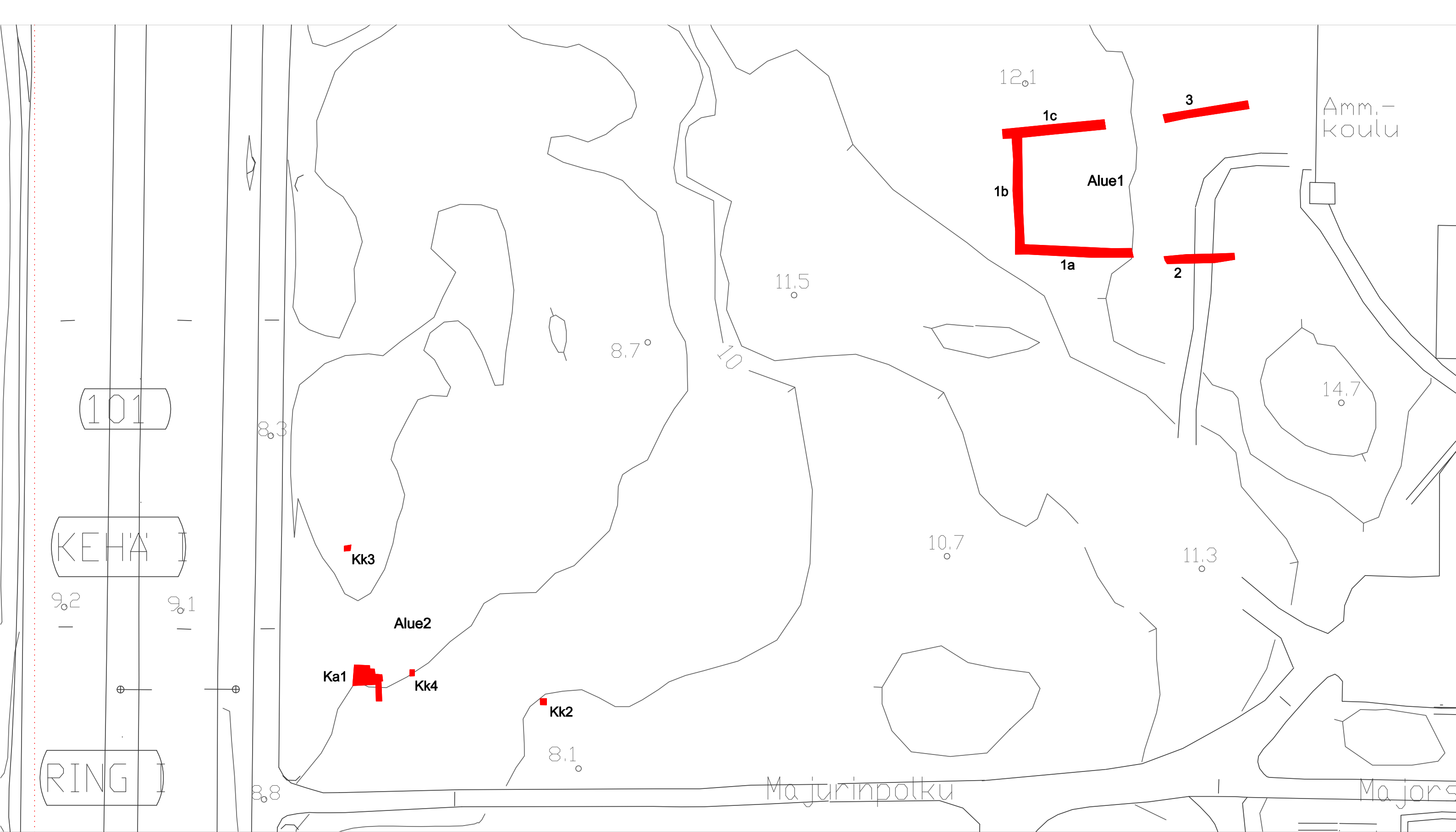
Kepsu, Saulo 2005: Uuteen maahan, Helsingin ja Vantaan vanha asutus. Suomen kirjallisuuden seuran toimituksia 1027. Helsinki.

Hautamäki, Raija 2001: Espoon kartanopuistot. Espoon kaupungin tekninen keskus.

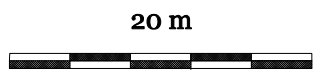
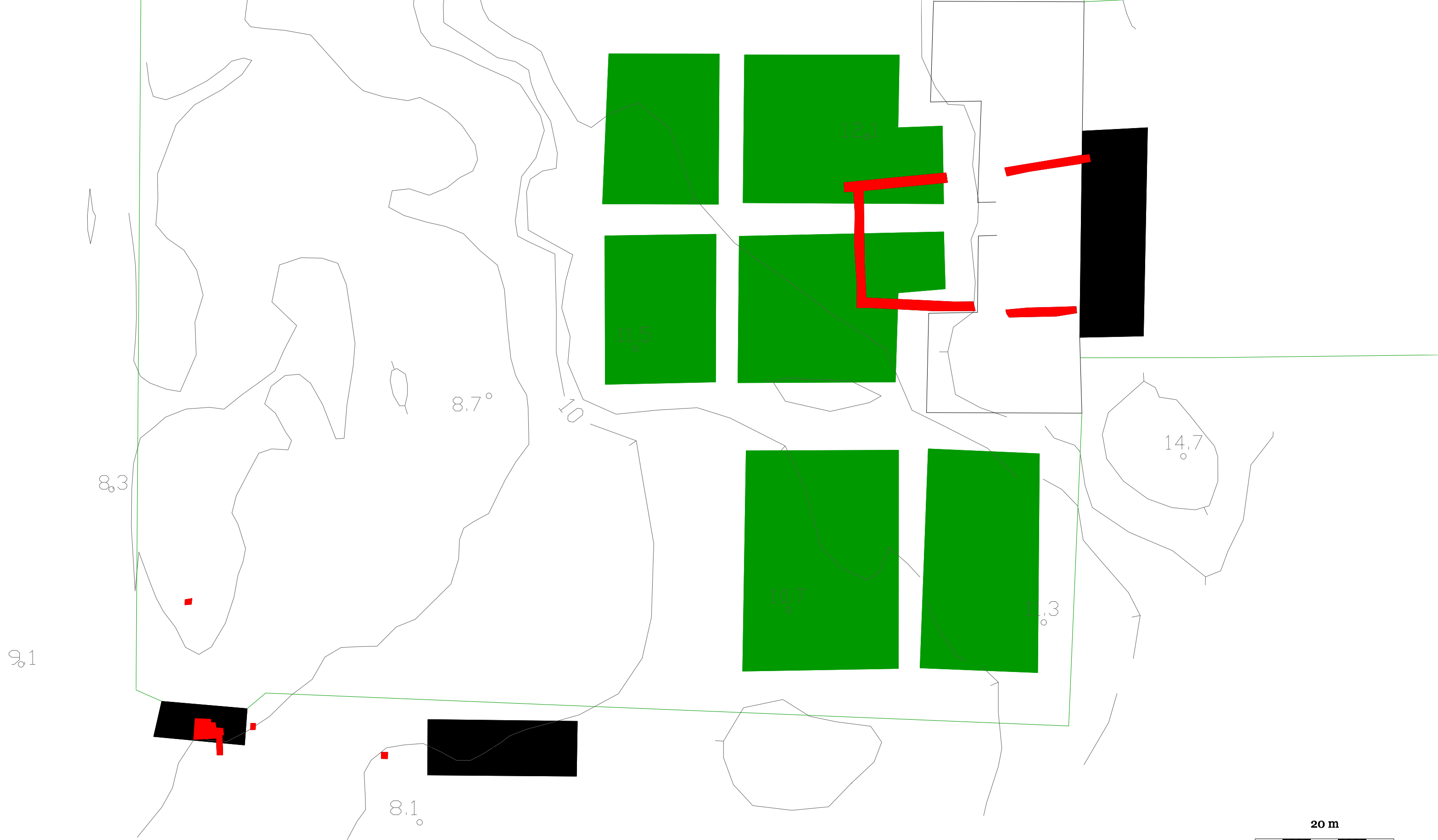
ESPOO
Alberga, Tersmedenin puisto 2007

PK 2034 03

<p>ESPOO Alberga Tersmedenin puisto</p> <p>V.-P. Suhonen 2007</p>	<p>Yleiskartta, kaivausalueet Pohjakartta Espoon kaupunki</p> <p>Mk 1:500</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto, Otso Manninen, Tiina Mikkanen & Eeva Pettäy</p> <p>Puht. piirt. Otso Manninen</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI</p> <p>Liite 2</p>

- Puistoalue
- Vanha rakennus
- Kiviterassi
- Kaivausalue

ESPOO Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007	Yleiskartta Kaivausalueet 2007 ja Tersmedenin puisto 1775 <small>(Carl Hagström 1775, Kansallisarkisto)</small> Mk 1:500
<small>MITTAUSDOKUMENTOINTI</small> Andreas Koivisto, Otso Manninen, Tiina Mikkanen & Eeva Pettäy Puht. piirt. Andreas Koivisto, Otso Manninen	<small>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO</small> <small>HELSINKI</small> Liite 2b

Liite 3

Espoo Tersmeden 2007

Diakuvat 125771: 1-32

Alanumero	Alue	Kaivausalue	Aihe	Suunta
1	Alue 1	Koeoja 1a	Koeojan pohjoisprofiilia	SW
2	Alue 1	Koeoja 1a	Koeojan pohjoisprofiilia	SW
3	Alue 1	Koeoja 1a	Koeojan pohjoisprofiilia	SE
4	Alue 1	Koeoja 1a	Koeojan itäpääty	SW
5	Alue 1	Koeoja 1a	Koeojan itäpääty	W
6	Alue 1	Koeoja 1b	Koeojan itäprofiilia	SW
7	Alue 1	Koeoja 1b	Koeojan itäprofiilia	SW
8	Alue 1	Koeoja 1b	Koeojan itäprofiilia	SW
9	Alue 1	Koeoja 1b	Koeojan itäprofiilia	NW
10	Alue 1	Koeoja 1b	Koeojan itäprofiilia	NW
11	Alue 1	Koeoja 1b	Koeojan itäprofiilia, eteläosa	NW
12	Alue 1	Koeoja 1b	Koekuoppa, itäprofiili	W
13	Alue 1	Koeoja 1b	Koekuoppa, itäprofiili	W
14	Alue 1	Koeoja 1c	Koeojan pohjoisprofiilia	SE
15	Alue 1	Koeoja 1c	Koeojan eteläprofiilia	NW
16	Alue 1	Koeoja 1c	Koekuoppa, pohjoisprofiili	S
17	Alue 1	Koeoja 2	Pohjoisprofiili	SE
18	Alue 1	Koeoja 2	Pohjoisprofiili	SW

Alanumero	Alue	Kaivausalue	Aihe	Suunta
19	Alue 1	Koeoja 3	Pohjoisprofiili	SE
20	Alue 1	Koeoja 3	Pohjoisprofiili	SW
21	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	SE
22	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	E
23	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	N
24	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	W
25	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	SW
26	Alue 2	Kaivausalue 1	Perustus, ulkosivu	S
27	Alue 2	Kaivausalue 1	Perustus, sisäsivu	N
28	Alue 2	Koekuoppa 2	Koekuoppa pohjassa	SE
29	Alue 2	Koekuoppa 2	Koekuoppa pohjassa	S
30	Alue 2	Koekuoppa 3	Koekuopan paikka	S
31	Alue 2	Koekuoppa 3	Koekuopan länsiprofiili	E
32	Alue 2	Koekuoppa 4	Koekuopan länsiprofiili	E

Liite 4

Espoo Tersmeden 2007

Mustavalkokuvat 125772: 1-25

Alanumero	Alue	Kaivausalue	Aihe	Suunta
1	Alue 1	Koeoja 1b	Itäprofiilia.	SW
2	Alue 1	Koeoja 1b	Itäprofiilia.	SW
3	Alue 1	Koeoja 1a	Pohjoisprofiilia	SW
4	Alue 1	Koeoja 1a	Pohjoisprofiilia	SE
5	Alue 1	Koeoja 1a	Pohjoisprofiilia	S
6	Alue 1	Koeoja 1b	Koekuoppa	W
7	Alue 1	Koeoja 1b	Itäprofiilia.	NE
8	Alue 1	Koeoja 2	Pohjoisprofiilia	SE
9	Alue 1	Koeoja 2	Pohjoisprofiilia	SE
10	Alue 1			
11	Alue 1	Koeoja 1a	Pohjoisprofiilia	SW
12	Alue 1	Koeoja 1a	Pohjoisprofiilia	SE
13	Alue 1	Koeoja 1b	Itäprofiilia.	SW
14	Alue 1	Koeoja 1a	Pohjoisprofiilia	SW
15	Alue 1	Koeoja 1b	Pohjoisprofiilia	NE
16	Alue 1	Koeoja 1b	Pohjoisprofiilia	NE
17	Alue 1	Koeoja 1c	Eteläprofiilia	NW
18	Alue 1	Koeoja 1c	Koekuoppa	S
19	Alue 1	Koeoja 1c	Pohjoisprofiilia	SE

Alanumero	Alue	Kaivausalue	Aihe	Suunta
20	Alue 1	Koeoja 3	Pohjoisprofiilia	SE
21	Alue 1	Koeoja 3	Pohjoisprofiilia	NE
22	Alue 1	Koeoja 3	Pohjoisprofiilia	NE
23	Alue 1	Koeoja 1a	Pohjoisprofiilia	SW
24	Alue 1	Koeoja 1a	Itäpääty	W
25	Alue 1	Koeoja 1a	Itäpääty	W
26	Alue 2	Koekuoppa 4	Länsiprofiili	E
27	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	SW
28	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	SW
29	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	W
30	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	N
31	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	E
32	Alue 2	Kaivausalue 1	Uuni	SE
33	Alue 2	Kaivausalue 1	Perustus, ulkosivu	S
34	Alue 2	Kaivausalue 1	Perustus, sisäsivu.	N
35	Alue 2	Koekuoppa 3	Koekuoppa lammikon vierellä	S
36	Alue 2	Koekuoppa 2	Koekuoppa pohjassa	SE
37	Alue 2			

Liite 5

Espoo, Alberga Tersmeden 2007

KM 2008008: 1-59

Alanro	Alue	Yksikkö	Rakenne	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g
1	2, KA1	Y202	R201	Fajanssi	Astia	Reuna-, pohja- ja kylkipaloja. Pohjapalassa vihertävää kasviaiheista koristelua	3		10,38
2	2, KA1	Y202	R201	Punasavi	Astia	Reunapala, sisäpinnalla vihertävä lyijylasite	1		31,65
3	2, KA1	Y202	R201	Punasavi	Astia	Kahvan tai jalan katkelma	1		8,20
4	2, KA1	Y202	R201	Punasavi	Astia	Kahvan katkelma	1		13,91
5	2, KA1	Y202	R201	Punasavi	Astia	Reunapala, sisäpinnalla vihreä lasite	1		5,61
6	2, KA1	Y202	R201	Punasavi	Astia	Kylkipala, ulko- ja sisäpinnalla tummanruskea lyijylasite	1		2,19
7	2, KA1	Y202	R201	Punasavi	Astia	Pohjapala	1	pohjan halk.75	70,15
8	2, KA1	Y202	R201	Punasavi	Astia	Pohjapala, palanut	1		8,68
9	2, KA1	Y202	R201	Punasavi	Kaakeli	Kaakeliuunin kiinnityslistan katkelma, "srumppi"	3		379,50
10	2, KA1	Y202	R201	Tiili	Tiili	Nokeentunut tiili, jossa leima: 6 Skromberga	1	185x110x63	>2100
11	2, KA1	Y202	R201	Tiili	Tiili	Nokeentunut tiili, jossa leima: 6 Skromberga	1	110x110x62	1302,69
12	2, KA1	Y202	R201	Tiili	Tiili	Nokeentunut tiili, jossa leima: Skromberga	1		653,25
13	2, KA1	Y202	R201	Lasi	Pullo	Massa tummanvihreä. Pullon leima, jossa vaakuna ja teksti Pyrmonter salzwasser	1	halk.37	13,07
14	2, KA1	Y202	R201	Lasi	Pullo	Massa vihreä. Kylki-/pohjapala	1		4,21

Alanro	Alue	Yksikkö	Rakenne	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g
15	2, KA1	Y202	R201	Lasi	Pullo	Massa kirkas, mutta samaa. Pohjapala, jossa punttelin jälki	1	halk.64	43,00
16	2, KA1	Y202	R201	Lasi	Pullo	Massa ruskea. Suu- ja kylkipaloja	3	suun halk.22	19,17
17	2, KA1	Y202	R201	Lasi	Taso	Massa vihreä	15	paks.1-2	31,14
18	2, KA1	Y202	R201	Lasi	Taso	Massa vihreä	3	paks.1-2	8,73
19	2, KA1	Y204		Kupariseos	Raha	1 kopeekka vuodelta 1840, Nikolai I kaudelta	1	halk.27	10,61
20	2, KA1	Y204		Kupariseos	Nappi	Kupera nappi	1	halk.23	1,87
21	2, KA1	Y204		Posliini	Astia	Reunapala, jossa sisäpinnalla sinistä kasviaiheista koristelua	1		5,29
22	2, KA1	Y204		Posliini	Astia	Reunapala, jossa sisäpinnalla sinistä koristelua	1		3,05
23	2, KA1	Y204		Fajanssi	Astia	Reunapala, jossa sisäpinnalla kukkakoristelua ja ulkopinnalla maisemakuva	1		2,67
24	2, KA1	Y204		Fajanssi	Astia	Reunapala, jossa sisäpinnalla vihreä ornamenttikuvio	1		0,78
25	2, KA1	Y204		Fajanssi	Astia	Kylkipala, jossa sininen siirtokuva	1		1,55
26	2, KA1	Y204		Fajanssi	Astia	Reuna-, kylki- ja pohjapaloja eri astioista	15		45,48
27	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Kylkipaloja, sisäpinnalla ruskea lyijylasite	4		36,45
28	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Kylkipala, jossa sisäpinnalla ruskea lyijylasite ja kaksi keltaista koristeraitaa	1		25,50
29	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Reunapala, jossa sisäpinnalla ruskea lyijylasite	1		3,60
30	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Kylkipaloja, joissa sammalenvihreä lyijylasite	2		4,12
31	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Kylki- ja pohjapaloja, joissa ruskea-vihreä lyijylasite	3		18,03
32	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Pohjapala. Ruskean lyijylasitteen jäämiä ulkopinnalla	1		22,17
33	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Astian korva ja reunapala. Päällä vaalea saviliete ja sisäpinnalla lyijylasite	3		48,13

Alanro	Alue	Yksikkö	Rakenne	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g
34	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Kahvan/jalan katkelma. Lasittamaton	1		12,52
35	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Kahvan/korvan katkelma. Lasittamaton	1		9,06
36	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Pohja- ja reunapala. Sisäpinnalla vaaleaa savileitettä ja vihertävää lyijylasitetta	2		44,78
37	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Pohja- ja kylkipaloja. Sisäpinnalla vihreän lyilylasitteen jäämiä. Pohjassa katkelma Albergan leimasta.	3		32,89
38	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Pohjarengas, jossa jalka	1		17,63
39	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Reuna- ja kylkipaloja sekä astian kohva	10		267,45
40	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Pohja-, reuna- ja kylkipaloja. Sisäpinnalla vihreän lyilylasitteen jäämiä sekä aaltoilevaa koristekuviointia. Pohjassa leima Ahlberca	10		340,93
41	2, KA1	Y204		Punasavi	Astia	Reuna- ja kylkipaloja sekä kahvan osia. Sisäpinnalla ruskea lyilylasite. Mahdollisesti useamman asitan paloja	73		1377,56
42	2, KA1	Y204		Punasavi	Kaakeli	Koristekaakeli, jossa kelta-ruskea raidallinen lyilylasite	1		55,27
43	2, KA1	Y204		Punasavi	Kaakeli	Koristekaakeli, jossa vihreän lyilylasitteen jäämiä	4		350,22
44	2, KA1	Y204		Punasavi	Kaakeli	Kaakeliuunin kiinnityslistan katkelmia, "srumppi"	5		377,46
45	2, KA1	Y204		Lasi	Esine	Massa kirkas	1		121,07
46	2, KA1	Y204		Lasi	Pullo	Massa kirkas. Suppilomainen pullon korkki?	3	kork.49	15,49
47	2, KA1	Y204		Lasi	Pullo	Massa ruskeankeltainen. Kylkipaloja	2		23,45
48	2, KA1	Y204		Lasi	Ikkuna	Massa vihreä	133	paks.1-3	198,77
49	2, KK4			Punasavi	Astia	Reunapaloja. Sisäpinnalla ruskea lyilylasite	3		153,84
50	2, KK4			Punasavi	Astia	Pohja- ja kylkipaloja. Sisäpinnalla vihreä lyilylasite ja pohjassa katkelma Ahlbergan leimasta	3		109,53

Alanro	Alue	Yksikkö	Rakenne	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g
51	2, KK4			Punasavi	Astia	Pohjapala, jonka sisäpinnalla ruskea lyilylasite. Pohjassa Ahlbergan leima	1		200,89
52	2, KK4			Punasavi	Astia	Kylkipaloja. Sisäpinnalla sammalenvihreä lyilylasite	2		40,66
53	2, KK4			Punasavi	Astia	Reunapaloja. Punertavan ruskea lyilylasite ulko- ja sisäpinnalla	2		25,92
54	2, KK4			Punasavi	Astia	Pohjapala, jonka sisäpinnalla ruskea lyilylasite	1		35,70
55	2, KK4			Punasavi	Astia	Reunapala, jossa savilietteen ja vaalean lyilylasitteen jäämiä	1		10,00
56	2, KK4			Punasavi	Astia	Lasittamattoman korvan katkelma	1		18,21
57	2, KK4			Punasavi	Kaakeli	Koristekaakeli, jossa vihreä lyilylasite	1		107,68
58	2, KK4			Punasavi	Kaakeli	Koristekaakeli, jossa vihreä lyilylasite	1		55,61
59	2, KK4			Lasi	Pullo	Massa sammalenvihreä. Kaulaosa	1		70,20

Espoo, Alberga Tersmeden 2007

Poistetut löydöt

Nro	Alue	Yksikkö	Rakenne	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g
1	A1	Y202	R201	Rauta	Esine	Hevosenkengän katkelma	2	65-85	49,4
2	A1	Y202	R201	Rauta	Naula	Erlaisia rautanauvoja	4	60-85	48,6
3	A1	Y202	R201	Posliini	Astia	Pienen lautasen sirpale, pohjassa venäläistä tekstiä	1	65	6,1
4	A1	Y202	R201	Posliini	Astia	Korvan katkelma	1	20	0,9
5	A1	Y202	R201	Posliini	Pullo	Pullon suu	1	halk. 18	1,9
6	A1	Y202	R201	Fajanssi	Astia	Lautasen tms. sirpale	1	46	3,8
7	A1	Y202	R201	Punasavi	Kaakeli	Kaakeliuunin kiinnityslistan katkelma, "strumppi", reikä naulaa varten	2	80-140	130,6
8	A1	Y202	R201	Savi	Kaakeli	Urilla koristetun kaakelin sirpale	1	65x50	54,8
9	A1	Y202	R201	Tiili	Tiili	Koristetiilen kappale, osittain lasitettu	1	50x25	10,2
10	A1	Y202	R201	Lasi	Astia	Lasiastian korva/kahva, massa kirkas	1	61	15,1
11	A1	Y202	R201	Lasi	Astia	Kylkipala, massa kirkas, puristelasia	1	36x44	6,8
12	A1	Y202	R201	Lasi	Pullo	Massa vaaleankellertävä	1	87x58,p5	32,5
13	A1	Y202	R201	Lasi	Taso	Massa kirkas	2	36-49,p1	2,7
14	A1	Y202	R201	Lasi	Taso	Massa vaaleansinertävä	10	30-90,p2	71,6
15	A1	Y204		Rauta	Esine	Saranan katkelma	1	40x162	112,9
16	A1	Y204		Rauta	Esine	Saranan katkelma	1	38x80	159,3

Nro	Alue	Yksikkö	Rakenne	Materiaali	Laji	Kuvaus	Kpl	Mitat mm	Paino g
17	A1	Y204		Rauta	Esine	Kengän korkorauta	1	45x65	20,7
18	A1	Y204		Rauta	Naula	Erlaisia ja kokoisia rautananauloja	6	55-108	192,9
19	A1	Y204		Punasavi	Kaakeli	Kaakeliuunin kiinnityslistan katkelmia, useista eri listoista	83	52x170-12x18	1583,9
20	A1	Y204		Punasavi	Kaakeli	Urin koristeltu, lyijylasin jäänteitä	1	36x41	19,8
21	A1	Y204		Punasavi	Kaakeli	Ohut koristelematon, ruskea liete päällä	2	35x54,35x54	27,3
22	A1	Y204		Punasavi	Kaakeli	Ohut koristelematon, vaaleampi liete päällä	28	17x24-63x97	345,4
23	A1	Y204		Tiili	Kaakeli	Tulitiilen kappaleita	2	35x41,24x30	29,9
24	A1	Y204		Lasi	Pullo	Sirpaleita ruskeasta Orionin lääkepullosta, pohjassa teksti '250 cm3', kylkipaloissa kirjaimet O, R, N	11	pohja 42x70	110,3
25	A1	Y204		Lasi	Pullo	Sirpaleita useammasta pullosta/astiasta, massa kirkas	6	22-54,p2-4	18,8
26	A1	Y204		Lasi	Taso	Massa aavistuksen sinertävä	5	30-51,p3	14,1
27	A1	Y204		Lasi	Taso	Ohut, massa kellanvihreä	1	30,p1	1
28	A1	Y204		Lasi	Taso	Ohut, ilmeisesti kirkas, pahasti hapettunut	1	27,p2	0,7
29	A1	Y204		Lasi	Taso	Massa vihertävä	1	32,p3	5,1
30	A1	KK4		Rauta	Naula	Vääntynyt	1	70	9,5
31	A1	KK4		Fajanssi	Astia	Sirpale, vain pinta jäljellä	1	25	1

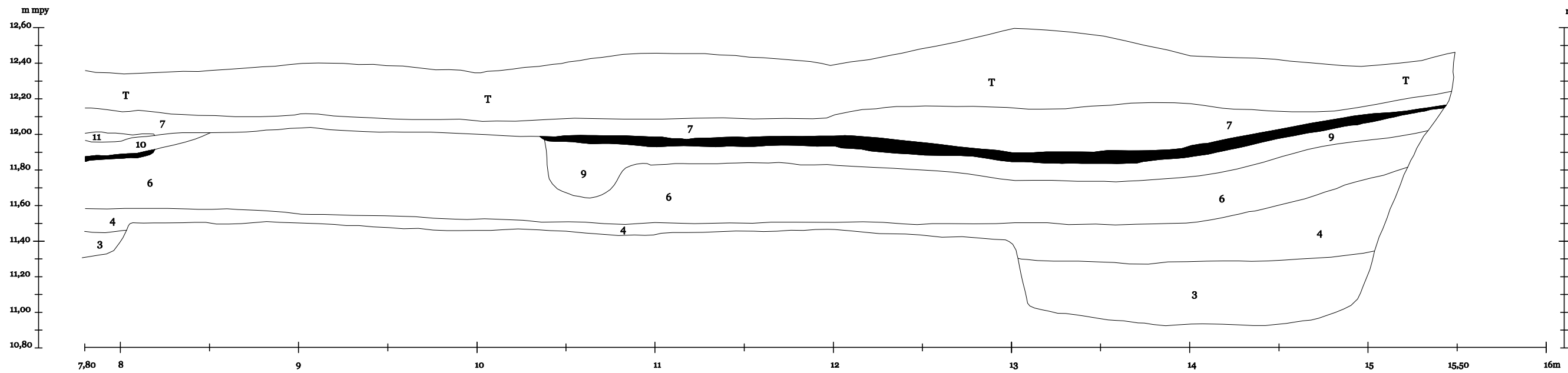
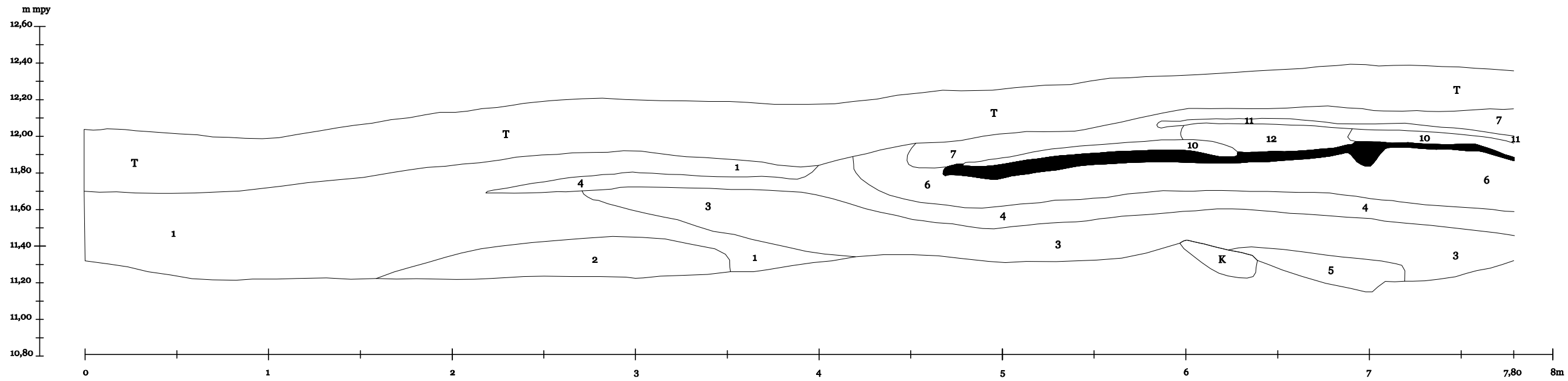
Liite 6

Espoo, Alberga Tersmedenin puisto 2007 Karttaluettelo

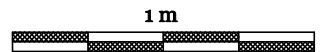
No	Alue	Kartta	Mk	Piirtäjä	PuhtPiirt
1	Alue 1, koeoja 1A	N-profiili	1:25	EP	EP
2	Alue 1, koeoja 1A	E-profiili	1:20	AK	EP
3	Alue 1, koeoja 1B	E-profiili	1:25	TM	EP
4	Alue 1, koeoja 1C	N-profiili	1:25	AK	EP
5	Alue 1, koeoja 2	N-profiili	1:25	EP, TM	EP
6	Alue 1, koeoja 3	S-profiili	1:25	OM	OM
7	Alue 2, kaivausalue 1	Pohjataso	1:20	AK	OM
8	Alue 2, kaivausalue 1	R201 & R205, profiilit N, E, S, W	1:20	OM, TM, EP	OM
9	Alue 2, kaivausalue 1	R203, profiilit N, S, W	1:20	OM, EP	OM
10	Alue 2, koekuopat 3 & 4	W-profiilit	1:20	TM	EP

N-profilili

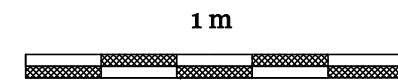

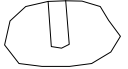

- T Turve
- 1 Ruskea sora
- 2 Ruskea hiekka
- 3 Valkoinen hieno hiekka
- 4 Harmaa savi
- 5 Harmaa sora, jossa kiviä
- 6 Vaaleanruskea hieno hiekka
- 7 Tummanruskea hieno hiekka
- 9 Vaalea huuhtoutumiskerros
- 10 Vaaleankellertävä hieno hiekka (puistokäytävä)
- 11 Tummanruskea hiekka
- 12 Ruosteinen sora
- Musta hiilen-, hiekan- ja mullansekainen maa (vanha maanpinta?)

Espoo Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007	Alue 1 Koeoja 1A N-profilili Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Eeva Pettäy 2007 Puht.piirt. Eeva Pettäy 2008	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Kartta 1	

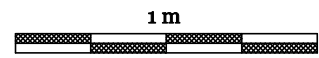
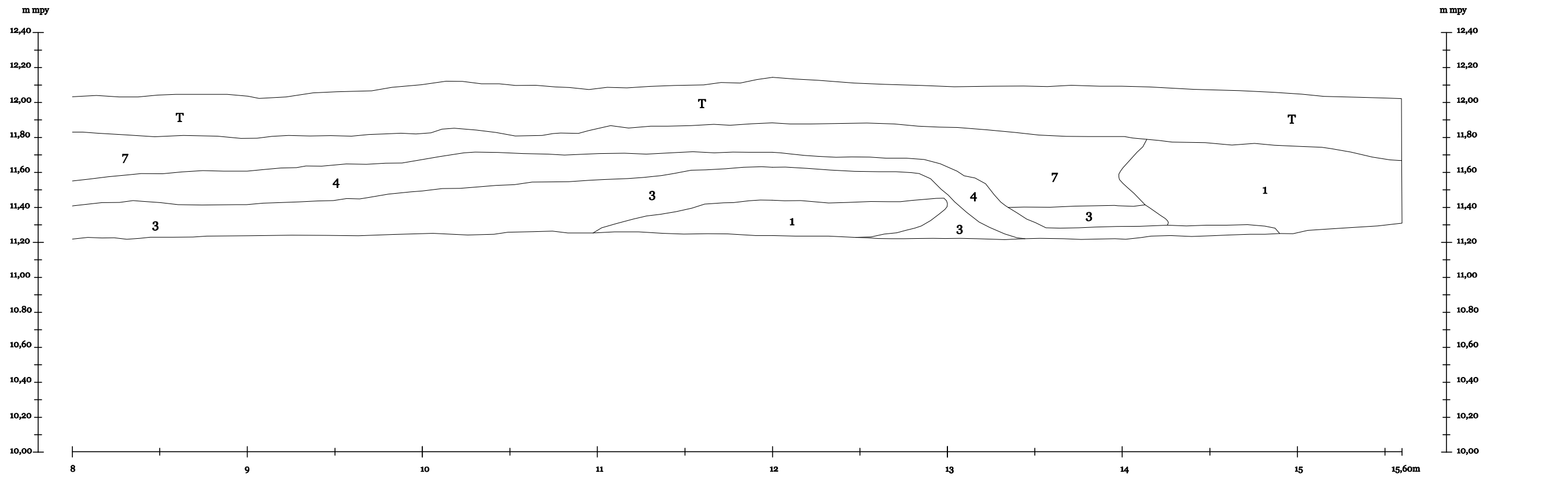
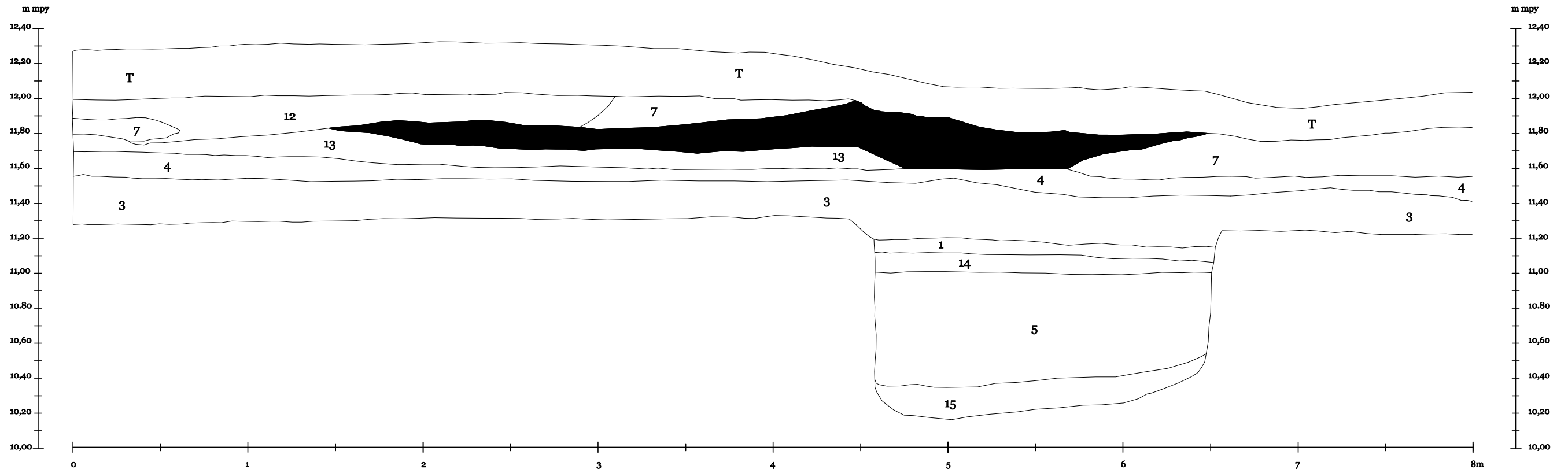
E-profiili

- 6 Vaalenruskea hieno hiekka
- 7 Tummanruskea hieno hiekka
- 9 Huuhtoutumiskerros
- Kivi
- Poran jälki
- Juuri

Espoo Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007	Koeoja 1A E-Profiili Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht. piirt. Eeva Pettäy 2008	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
	Kartta 2

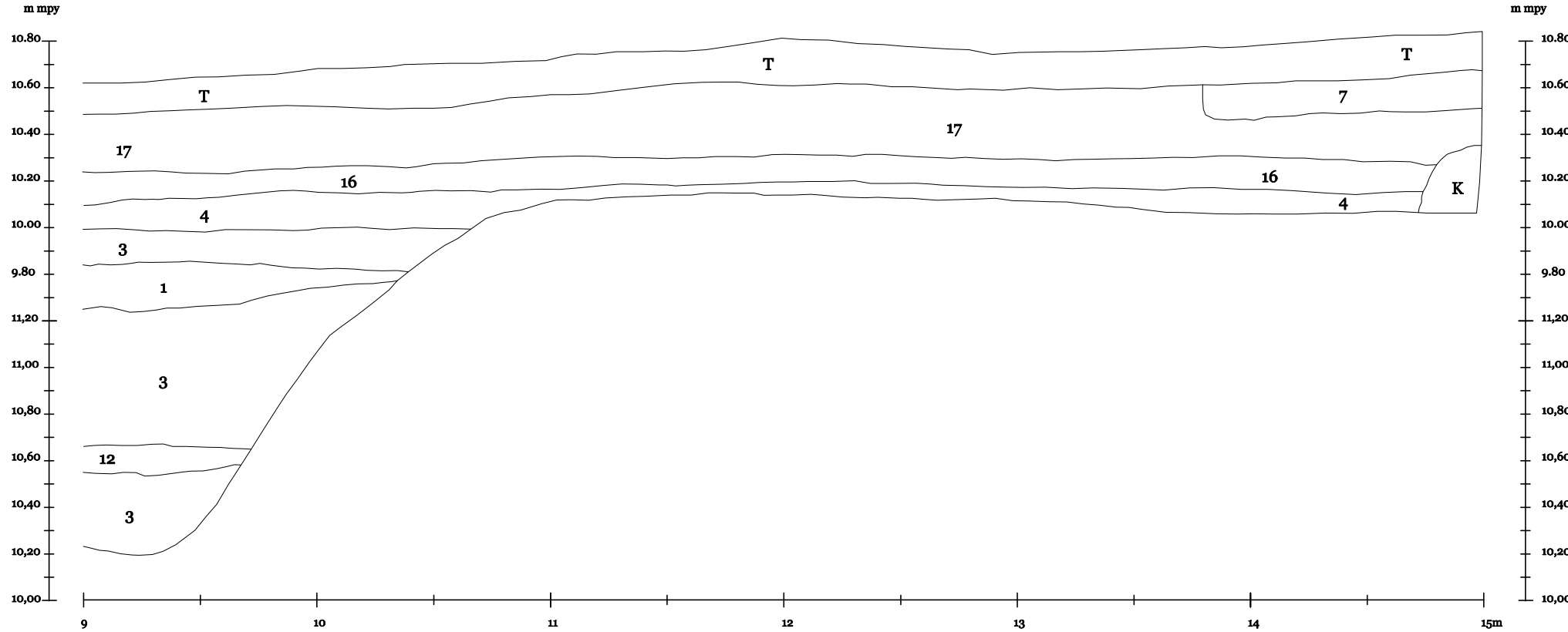
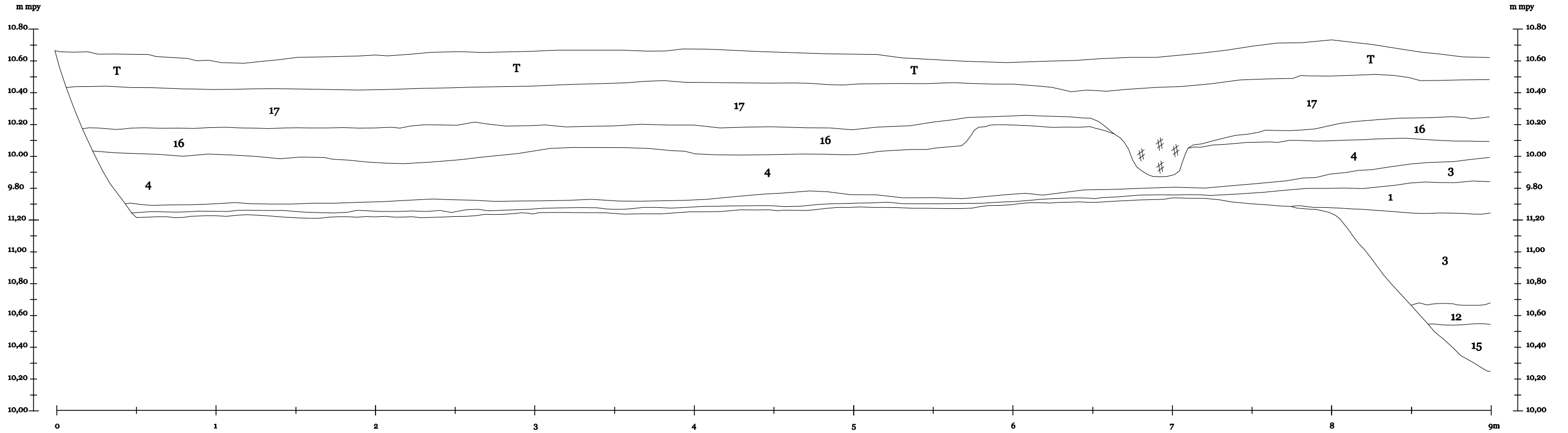
E-profiili

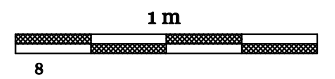
T	Turve	12	Ruosteinen sora
1	Ruskea sora	13	Sekoittunut hieno ruskea hiekka
3	Valkoinen hieno hiekka	14	Vaalea harmahtava hiekka
4	Harmaa savi	15	Harmaa hiekka
5	Harmaa sora, jossa kiviä		Musta hiilen-, hiekan- ja mullansekainen maa (vanha maanpinta?)
7	Tummanruskea hieno hiekka		

Espoo Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007	Alue 1 Koeoja 1B E-profiili Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Tiina Mikkanen 2007 Puht.piirt. Eeva Pettaý 2008	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Kartta 3	

N-profilii

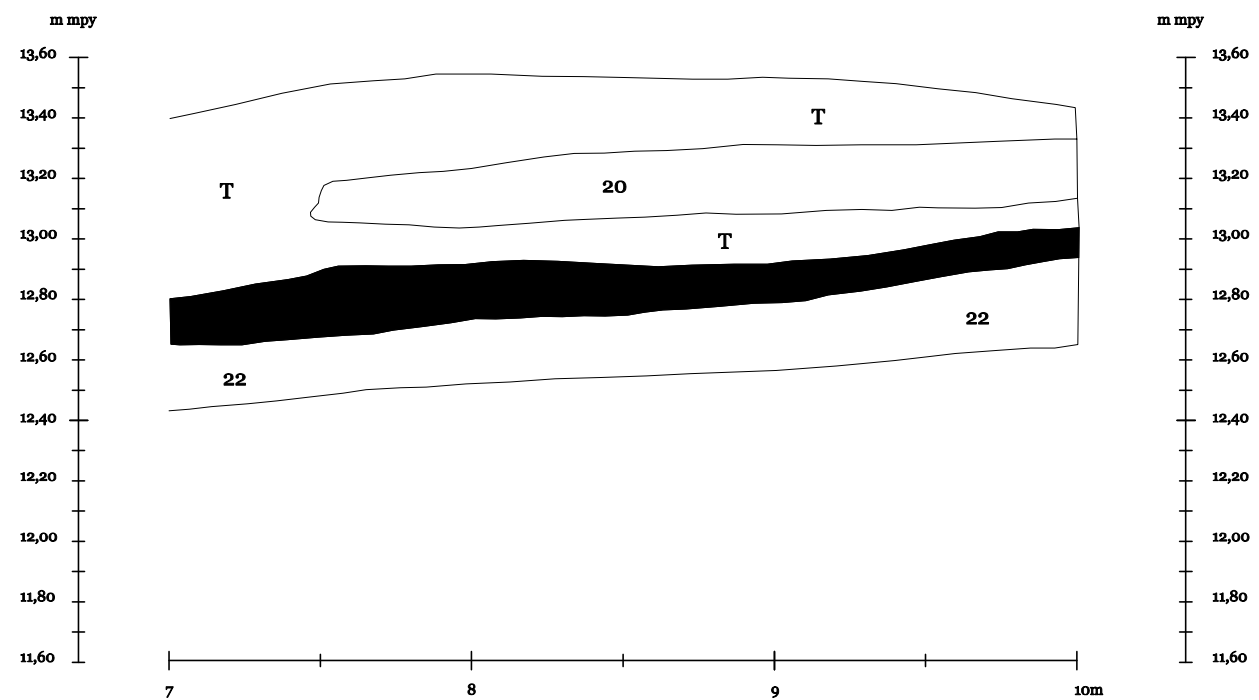
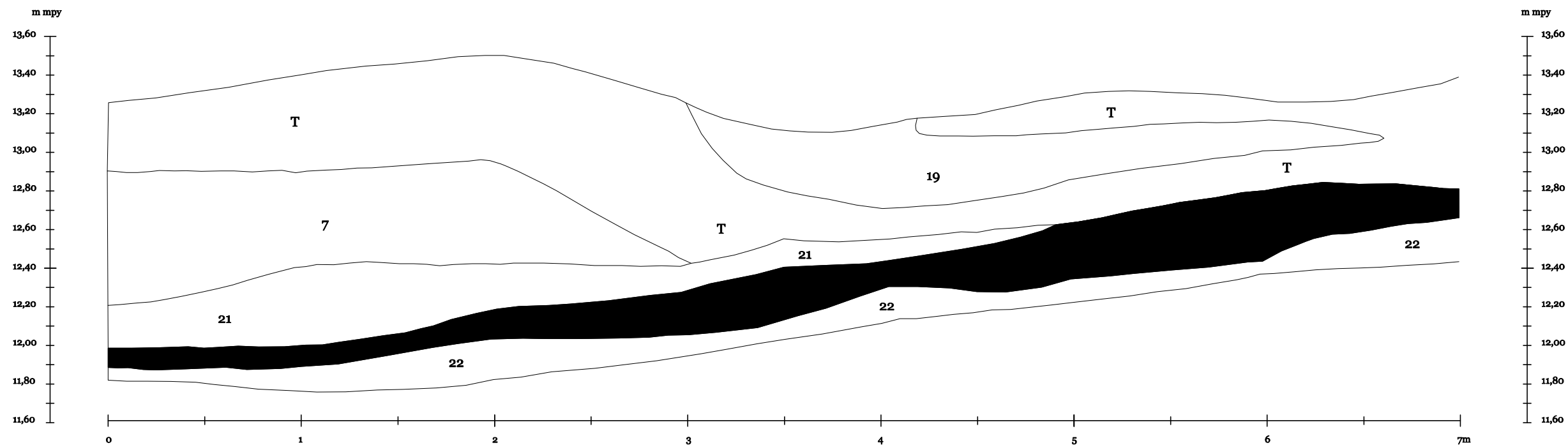
- T Turve
- 1 Ruskea sora
- 3 Valkoinen hieno hiekka
- 4 Harmaa savi
- 10 Vaaleankellertävä hieno hiekka (puistokäytävä)
- 12 Ruosteinen sora
- 15 Harmaa hiekka
- 16 Harmaanruskea, likainen hieno hiekka
- 17 Tummanharmaa mullansekainen hiekka
- # # Hiili

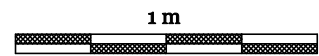
Espoo Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007	Alue 1 Koeja 1 C N-profilii Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007 Puht.piirt. Eeva Pettäy 2008	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Kartta 4	

N-profilii

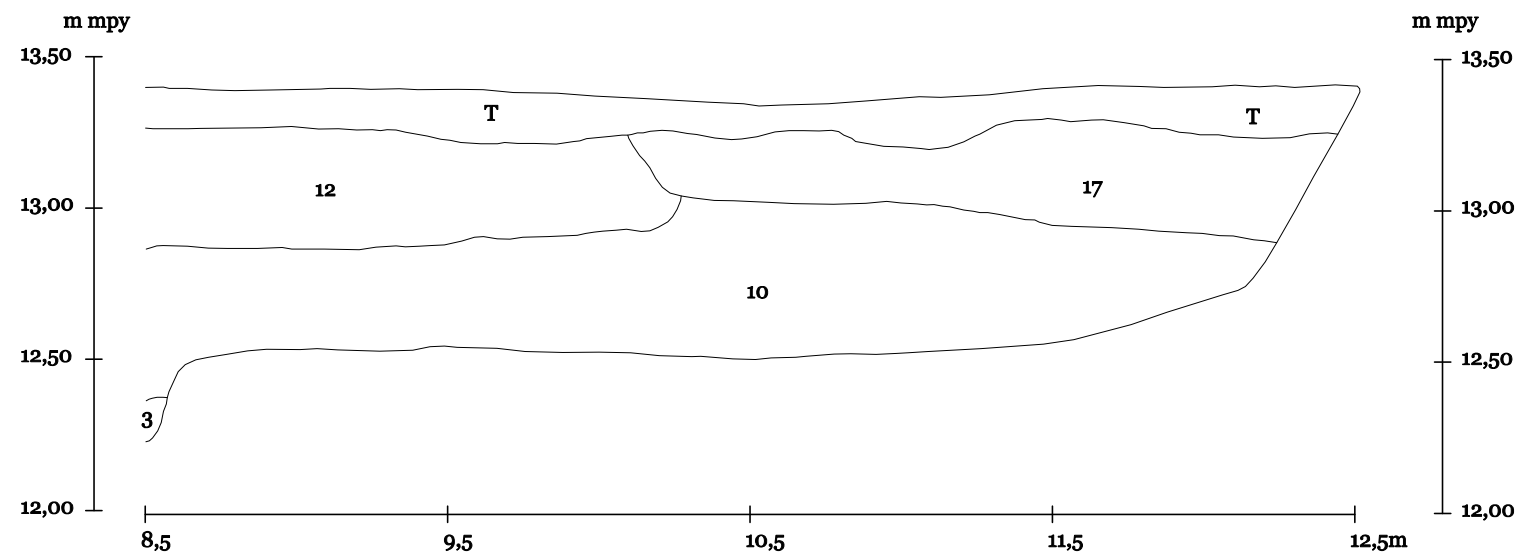
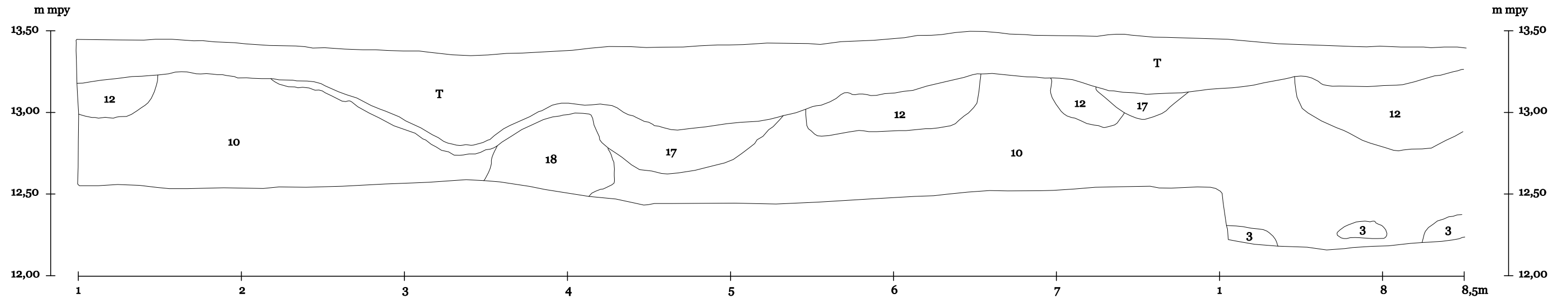

- T Turve
- 7 Tummanruskea hieno hiekka
- 19 Sora
- 20 Turvekerroksessa runsaasti tiilimurskaa
- 21 Harmaa hiekka
- 22 Vaalea hieno hiekka
- Musta hiilen-, hiekan- ja mullansekainen maa (vanha maanpinta?)

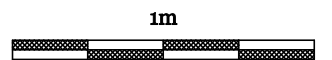

<p>Espoo Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007</p>	<p>Alue 1 Koeoja 2 N-profilii Mk 1:25</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Eeva Pettay Puht.piirt. Eeva Pettay 2008</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI Kartta 5</p>

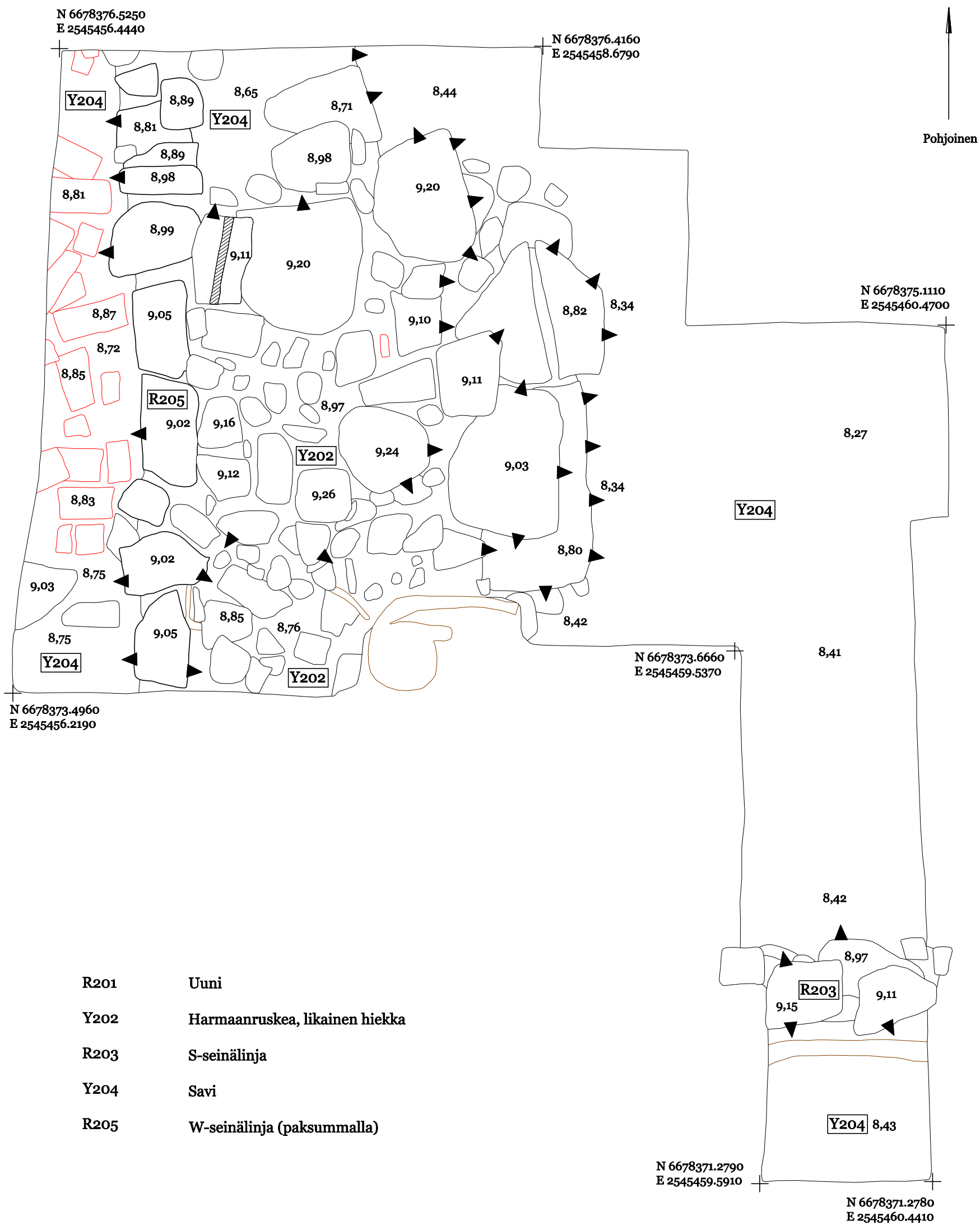
S-profilii

- T Turve
- 3 Valkoinen hieno hiekka
- 10 Vaaleankellertävä hieno hiekka
- 12 Ruosteinen sora
- 17 Tummanharmaa mullansekainen hiekka
- 18 Hiilensekainen hiekka

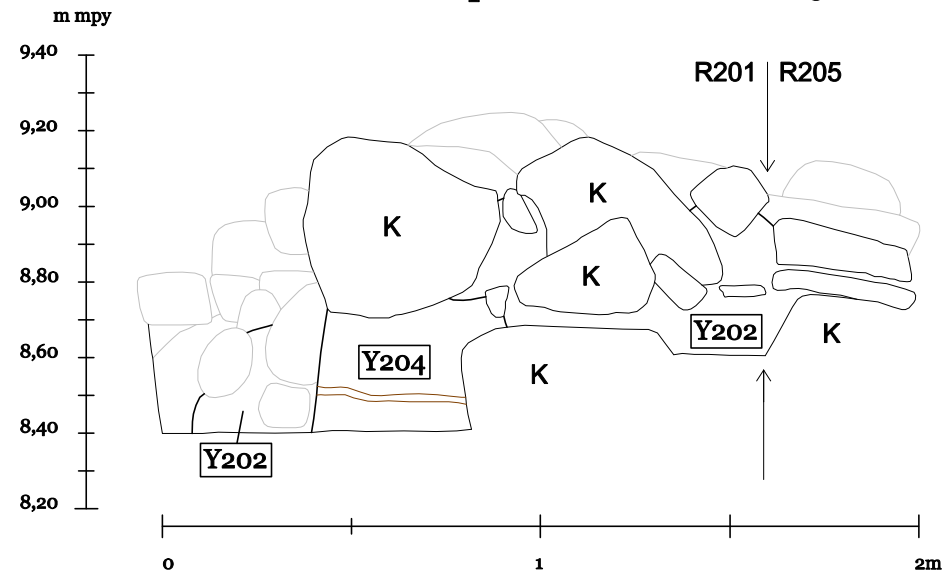
Espoo Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007	Koeoja 3 S-profilii Mk 1:25
MITTAUSDOKUMENTOINTI Otso Manninen 2007	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Puht. piirt. Otso Manninen 2008	Kartta 6

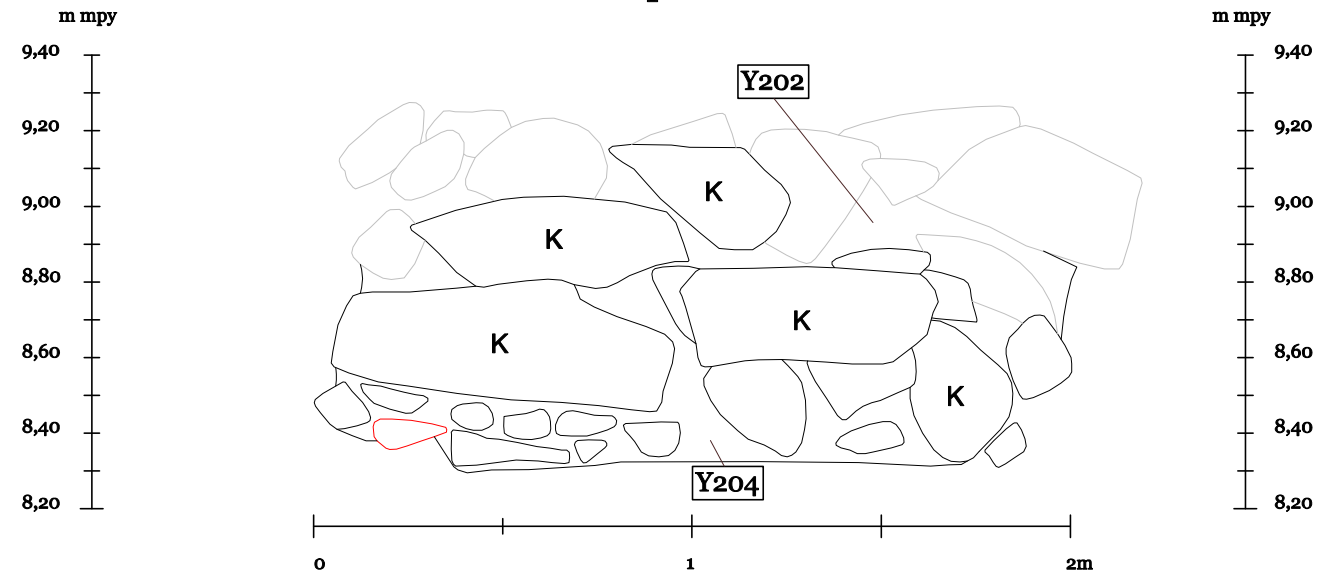
- R201 Uuni
- Y202 Harmaanruskea, likainen hiekka
- R203 S-seinälinja
- Y204 Savi
- R205 W-seinälinja (paksummalla)

Espoo Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007	Alue 2 Kaivausalue 1 Pohjataso, R201,R203,R205 & Y202,Y204 Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Andreas Koivisto 2007	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
Puht. piirt. Otso Manninen 2008	Kartta 7

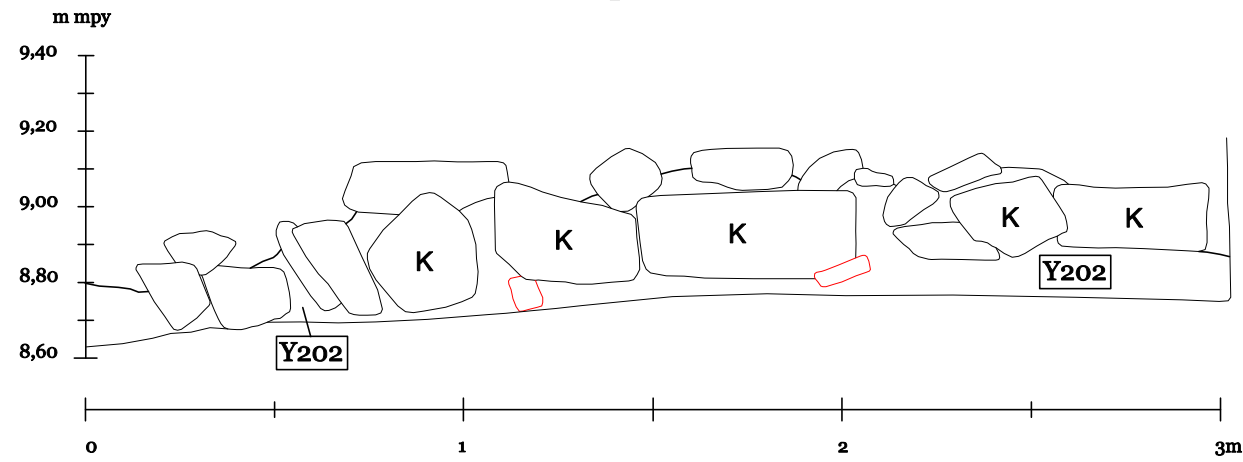
N-profilii (R201 & R205)

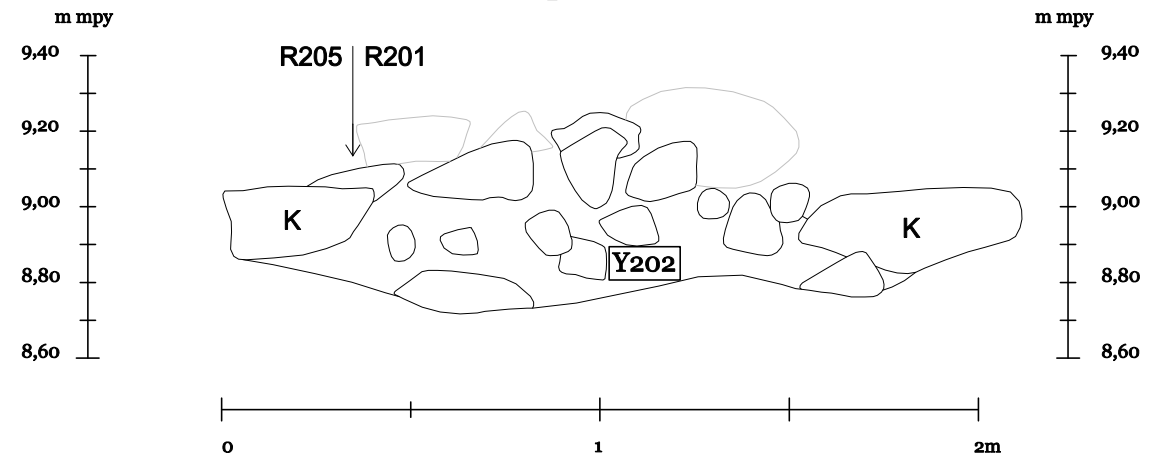
E-profilii (R201)

W-profilii (R205)

S-profilii (R201 & R205)

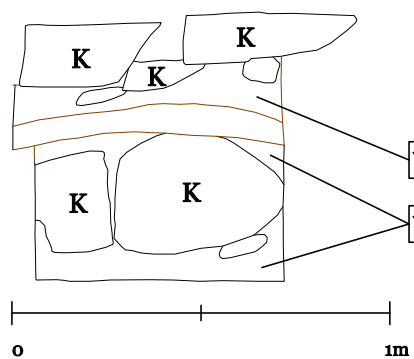
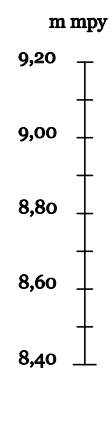
1 m

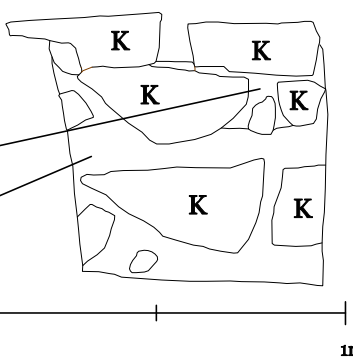
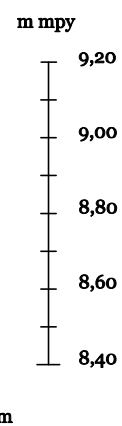
R201	Uuni		Kivi
Y202	Harmaanruskea, likainen hiekka		Kivi, taaempi
Y204	Savi		Juuri
R205	Seinälinja		Tiili

Espoo Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007	Kaivausalue 1 Uuni ja seinälinja, profiilit N, E, S, W Y2012, Y204 & R201, R205 Mk 1:20
	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI
MITTAUSDOKUMENTOINTI Otso Manninen, Tiina Mikkanen & Eeva Pettaý 2007 Puht. piirt. Otso Manninen 2008	Kartta 8

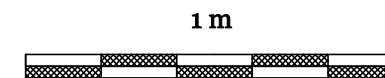
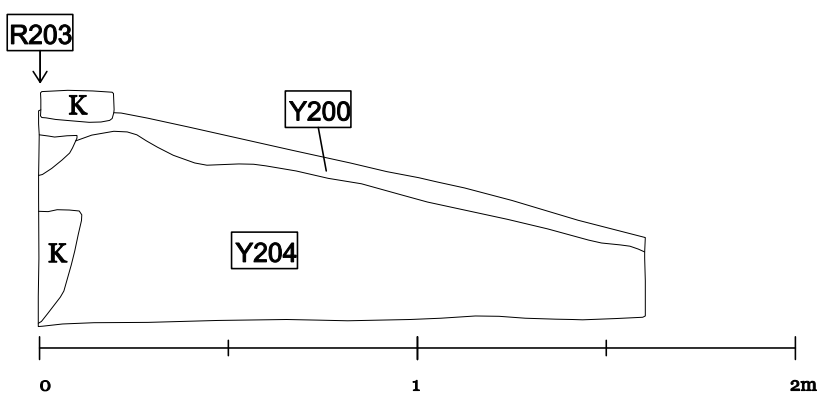
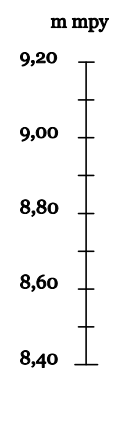
S-profilii

N-profilii

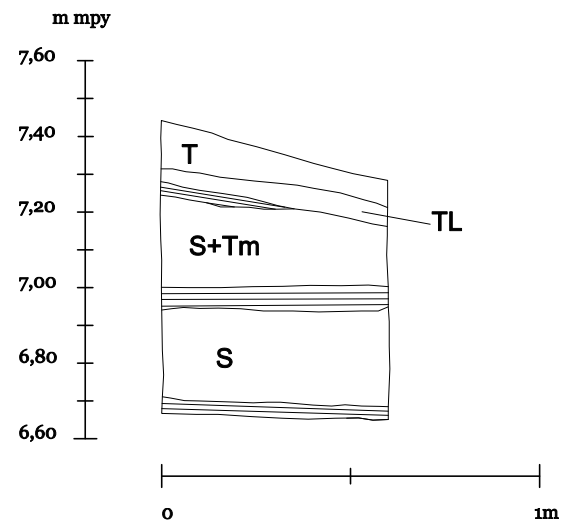
W-profilii

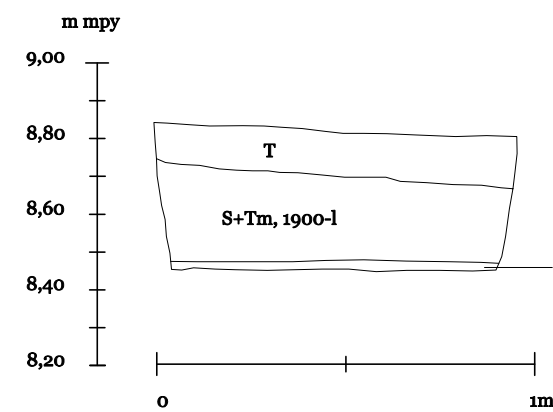
- Y200 Turve
- R203 Kivijalka
- Y204 Savi
- Kivi
- Juuri

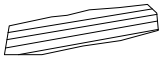
<p>Espoo Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007</p>	<p>Alue 2 Eteläpuoleinen kivijalka, profiilit N, S, W Y200 & Y204, R203 Mk 1:20</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI Otso Manninen, Eeva Pettaý 2007 Puht. piirt. Otso Manninen 2008</p>	<p>MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI</p> <p style="text-align: center;">Kartta 9</p>

Koekuoppa 3
W-profiili

Koekuoppa 4
W-profiili

- T Turve
- TL Tiiliä
- S+Tm Savi, jonka seassa tiili- ja kaakelimurskaa
- S+Tm, 1900-l Savi, jonka seassa tiilimurskaa ja 1900-luvun löytöjä
- S Savi
- Puuta

Espoo Alberga Tersmedenin puisto V.-P. Suhonen 2007	Koekuoppa 3 ja 4 W-profiilit Mk 1:20
MITTAUSDOKUMENTOINTI Tiina Mikkanen 2007 Puht. piirt. Eeva Pettäy 2008	MUSEOVIRASTO, RAKENNUSHISTORIAN OSASTON ARKISTO HELSINKI Kartta 10

ESPOO, Tersmedenin puisto, arkeologinen koekaivaus 2007

Makrofossiilianalyysi Tutkimusraportti

Terttu Lempiäinen

14.12.2007

Tutkimustulokset

Espoon Tersmedenin puiston arkeologiselta koekaivaukselta 2007 tutkittiin yhteensä 5 maanäytettä, jotka oli otettu kaivausjohtajana toimineen FM Veli-Pekka Suhosen toimesta.

Maanäytteet kellutettiin kyllästetyssä suolaliuoksessa, kellutusjäte pestiin siivilällä (silmäkoko 0.125 mm) ja sen jälkeen jäänteet poimittiin kellutusjätteestä mikroskoopin (OLYMPUS SZX 9) avulla, 9-12x suurennoksella. Jäänteet säilöttiin lasipulloihin 50 % alkoholiin. Jäänteet on määritetty kirjallisuuden (Cappers et al. 2006, Beijerink 1947) ja referenssikokoelman avulla. Kasvien nimistö on Hämet-Ahti et al. (1998). Jäänteet säilytetään Turun yliopiston kasvimuseon makrofossiilikokoelmassa.

Espoon Tersmedenin puiston maanäytteet, sisältö ja määritetyt makrofossiilit on esitetty

Taulukossa 1.

Maanäytteet olivat pääasiassa likaista tai noensekaista hiekkaa. Kasvijäänneaineisto oli hyvin vähäistä. Jauhosavikan (*Chenopodium album*) muutamia siemeniä löytyi näytteistä no:t 1 ja 3, jälkimmäisestä 14 kpl. Jauhosavikkaa kasvaa yleisenä ihmistoiminnan alaisilla mailla ja yksivuotisena kasvina se tuottaa kasvukauden aikana hyvin runsaasti siemeniä (Hämet-Ahti et al. 1998). Sienten rihmastopakkoja laskettiin yhteensä 20 kpl, eniten niitä oli näytteessä no. 3. Rihmastopakot ovat yleisiä kulttuurimaissa, joissa on paljon hajoavaa orgaanista ainesta. Puuhiiltä tavattiin kaikista näytteistä.

Kirjallisuusviitteet

Beijerink. W., 1947: Zadenatlas der Nederlandsche Flora. - Wageningen, 316 s.

Cappers, R.T.J., Bekker, R.M., Jans, J.E.A., Digitale Zadenatlas van Nederland. Barkhuis Publishing & Groningen University Library, Groningen, 502 s.

Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T., Uotila, P. & Vuokko, S., 1986: Retkeilykasvio. - Helsinki, ss. 598

Taulukko 1. ESPOO, Tersmedenin puisto, arkeologinen koekaivaus 2007
Makrofossiilianalyysi

Analyyssi: Terttu Lempiäinen/TY, kasvimuseo

Näyte No	Alue	Yksikkö	Profiili	z m mpy	Näytteen pvm	Näytekoko /litra	Näytteen sisältö	Makrofossiililöydöt
1	Koeoja 1A	10	pohjoisprofiili	11.90	24.8.07	1	Likainen hiekka	- jauhosavikka (Chenopodium album) 4 kpl - sienten rihmastopahkoja 3 kpl
2	Koeoja 1A	8	pohjoisprofiili	11.80	24.8.07	1	Likainen hiekka	- sienten rihmastopahkat 8 kpl - puuhiili +++
3	Koeoja 1A	7	pohjoisprofiili	12.00	24.8.07	1	Likainen hiekka	- jauhosavikka 14 kpl - puuhiili ++
4	Koeoja 1A	6	pohjoisprofiili	11.70	24.8.07	1	Likainen hiekka	- sienten rihmastopahkoja 9 kpl - puuhiili +
7	Koeoja 1C	17	pohjoisprofiili	11.50	24.8.07	1	Noensekainen hiekkainen kulttuurimaa	- puuhiiltä ++++

+ vähän, ++ kohtalaisesti, +++ runsaasti, ++++ hyvin runsaasti